

Trender i norsk landbruk

Status og framtidsvurderinger blant gårdbrukere i Nordland

Alexander Zahl-Thanem
Vetle Wiersholm Færaas

RURALIS - Institutt for rural- og regionalforskning

Universitetssenteret Dragvoll
N-7491 Trondheim

Telefon: +47 73 82 01 60
E-post: post@ruralis.no

Rapport 9/2026

Utgivelsesår: 2026

Antall sider: 56

ISSN 2704-0208

Tittel: Trender i norsk landbruk: Status og framtidsvurderinger blant gårdbrukere i Nordland

Forfattere: Alexander Zahl-Thanem og Vetle Wiersholm Færaas

Utgiver: Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning

Utgiversted: Trondheim

Prosjekt: Trender i norsk landbruk: Nordland

Prosjektnummer: 8101

Oppdragsgiver: Statsforvalteren i Nordland

Oppdragsgivers ref.: Hans Christian Jarnæs

Stikkord

Landbruk, Nordland, økonomi, investeringer, rekruttering, framtidsutsikter, tilleggsnæringer, klima.

Forord

Denne rapporten er basert på spørreundersøkelsen «Trender i norsk landbruk». Undersøkelsen ble gjennomført våren 2026, og i alt deltok 329 gårdbrukere fra Nordland. Analysene i denne rapporten er basert på dette datamaterialet.

Rapporten tar for seg følgende overordnede temaer: gårdbrukernes arbeidshverdag og trivsel, kunnskapsinnhenting og rådgivning, økonomi og investeringer, klima- og miljøtiltak, rekruttering og framtidsutsikter, tilleggsnæringer og beredskap.

Vi vil rette en stor takk til alle gårdbrukerne i Nordland som tok seg tid til å svare på undersøkelsen. Deltakelsen har gitt verdifull kunnskap om hvordan det er å drive med landbruk i fylket. Vi vil også takke Anders Melås og Maja Farstad ved Ruralis for diskusjoner, innspill og kommentarer underveis i analyse- og rapportskrivingsprosessen, samt Statsforvalteren og Fylkeskommunen for verdifulle innspill på tema og spørsmål.

*Alexander Zahl-Thanem og Vetle Wiersholm Færaas
Trondheim 30/6-2026*

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Innholdsfortegnelse	3
Tabelliste	4
Figurliste	5
Sammendrag	8
1. Innledning	10
1.1. Bakgrunn og formål	10
1.2 Gjennomføring og representativitet	10
1.3. Analysestrategi	12
2. Arbeidshverdag og trivsel	13
2.1. Trivsel og motivasjon	13
2.2. Arbeidsvilkår (avløser, ferie og ensomhet)	14
2.3. Oppsummering	18
3. Kunnskapsinnhenting og rådgivning	19
3.1 Kilder til ny kunnskap i gårdsdrifta	19
3.2. Kjennskap til og tilfredshet med landbruksforvaltningen	20
3.3. Oppsummering	21
4. Økonomi og investeringer	22
4.1. Økonomi og gjeld	22
4.2. Endring i økonomi	24
4.3. Økonomiske utsikter	27
4.4. Gjennomførte og planlagte investeringer	28
4.5. Drive og barrierer for investeringer i gårdsdrifta	29
4.6. Oppsummering	32
5. Klima og miljøtiltak	33
5.1. Gjennomførte og planlagte klima- og miljøtiltak	33
5.2. Vurderingskriterier ved gjennomføring av klima- og miljøtiltak	34
5.3. Oppsummering	36

6.	Rekruttering og framtidsutsikter	37
6.1.	Rekruttering	37
6.2.	Vurdering av gårdens framtidige drift	40
6.3.	Omstilling fra båsfjøs til løsdrift	43
6.4.	Oppsummering	46
7.	Tilleggsnæringer	47
7.1.	Type tilleggsnæringer	47
7.2.	Økonomisk omfang	48
7.3.	Framtidsplaner for tilleggsnæringer	49
7.4.	Oppsummering	50
8.	Beredskap	51
8.1.	Forsyning av innbyggere ved en krisesituasjon	51
8.2.	Oppsummering	54
9.	Konklusjon	55
	Referanser	56

Tabelliste

Tabell 1. Utsending og svar i Nordland	11
Tabell 2. Sammenligning av fordelinger i Trendundersøkelsen med populasjonsdata for Nordland fra Statistisk sentralbyrå (SSB).	12
Tabell 3. Kjennetegn ved gårdbrukere som vurderer ombygging til løsdrift som sannsynlig, kontra de som vurderer dette som lite sannsynlig (n = 29).	44

Figurliste

Figur 1. Betydningen av ulike forhold for valg om å være gårdbruker (n=321)	13
Figur 2. Gårdbrukeres trivsel og motivasjon (n=329).....	14
Figur 3. Yrkesidentitet (n=322)	14
Figur 4. Andel som er uenig eller enig i påstanden om at man har nok ferie og fridager (n=311).....	15
Figur 5. Andel som er enig eller uenig i påstanden om at det er vanskelig å skaffe avløser når man skal ha fri (n=298)	15
Figur 6. Andel som er enig eller uenig i påstanden om at det er vanskelig å skaffe avløser når man skal ha fri. Nordland og resten av landet (ekskl. Nordland) (n=1389)	16
Figur 7. Andelen som er uenig eller enig i påstanden om at de ofte føler seg ensomme som gårdbrukere (n=304).....	17
Figur 8. Tilfredshet med ulike forhold ved gårdsdrifta (1= svært utilfreds, 10=svært tilfreds) (n=316).	17
Figur 9. Vurdering av viktighet av ulike kilder til ny kunnskap i gårdsdrifta (n=316) ..	19
Figur 10. Kjennskap til og tilfredshet med landbruksforvaltningen (n=316)	20
Figur 11. Husstandens samlede netto næringsinntekt fra jord- og skogbruket i 2025 (n=322).....	22
Figur 12. Andel av husstandens samlede nettoinntekt som kom fra gårdsdriften i 2025 (n=321).....	23
Figur 13. Vurdering av gjeld sett opp mot omfanget av drifta på gårdsbruket (n=321)	23
Figur 14. Andel gårdbrukere fra ulike regioner som vurderer gjelda som «stor» eller «alt for stor» sett i forhold til omfanget av gårdsdrifta (n=321)	24
Figur 15. Gårdbrukernes vurdering av utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene (n=320)	25
Figur 16. Gårdbrukernes vurdering av utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene i Nordland og resten av landet (n=1513).....	25
Figur 17. Gårdbrukernes vurdering av utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene i Nordland, etter brukets viktigste produksjon (n=320)	26
Figur 18. Endring i husstandens totale økonomiske situasjon de siste fem årene (n=320).....	27
Figur 19. Gårdbrukernes forventninger til utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de neste fem årene (n=321)	27

Figur 20. Gårdbrukernes forventninger til utviklingen i husstandens totale økonomiske situasjon de neste fem årene (n=321).....	28
Figur 21. Investeringer i bygninger, maskiner og annet de siste fem årene (n=321) ..	28
Figur 22. Planlagte investeringer i bygninger, maskiner og annet de neste fem årene (n=320).....	29
Figur 23. De viktigste grunnene til at gårdbrukere enten har investert eller planlegger å investere i bygninger, maskiner eller annet (n=320)	30
Figur 24. De viktigste hindringene for å investere i bygninger, maskiner eller annet på gården (n=320)	31
Figur 25. Gjennomførte klima- og miljøtiltak blant gårdbrukere i Norland og resten av landet (n=1482)	33
Figur 26. Planlagte klima- og miljøtiltak blant gårdbrukere i Nordland (n=311)	34
Figur 27. Vurdering av hva som er viktig ved gjennomføring av tiltak. Presentert i rangert rekkefølge (n=319).....	35
Figur 28. Andel gårdbrukere som vil anbefale barna å overta gårdsbruket, blant gårdbrukere med barn (n=270)	37
Figur 29. Andelen gårdbrukere som vil anbefale at barna overtar gårdsbruket, etter den viktigste produksjonen på gården (n=266)	38
Figur 30. Gårdbrukernes vurdering av om og hvem i familien som vil overta gårdsbruket (n=319)	38
Figur 31. Sannsynlighet for at barn eller andre familiemedlemmer vil drive gården etter at en selv ikke lenger kan drive den (n=320).....	39
Figur 32. Sannsynlighet for at barn eller andre familiemedlemmer vil drive gården etter at en selv ikke lenger kan drive den, i Nordland og i resten av landet (n=1506).....	39
Figur 33. Gårdbrukernes vurderinger av det mest sannsynlige utviklingstrekket for gårdsbruket de neste fem årene (n=320)	40
Figur 34. Sannsynlighet for å oppgi nedleggelse av gårdsdrifta som det mest sannsynlige utfallet om fem år, etter gårdbrukerens alder (n=316)	41
Figur 35. Produksjonsutvikling for ulike produksjoner	42
Figur 36. Gårdbrukernes vurdering av det mest sannsynlige utfallet for gårdsbruket om 20 år (n=314)	42
Figur 37. Andel gårdbrukere som driver melkeproduksjon i bås- og løsdrift (n = 82).43	
Figur 38. Sannsynlighet for å bygge om til løsdrift innen 2034 blant melkeprodusenter som i dag driver i båsfjøs (n = 29).....	44
Figur 39. Andel gårdbrukere som oppgir at de driver med annen næringsvirksomhet basert på gårdens ressurser (n=320).....	47

Figur 40. Typer tilleggsnæringer blant gårdbrukere i Nordland (andel av alle, n=320)	48
Figur 41. Netto næringsinntekt fra tilleggsnæringer i 2025 (n=152)	48
Figur 42. Framtidsplaner for tilleggsnæring blant gårdbrukere med tilleggsnæring (n=152)	49
Figur 43. Gårdbrukernes vurdering av varigheten av lokal matforsyning i en krisesituasjon (n=318)	51
Figur 44. Gårdbrukernes vurdering av varigheten av lokal matforsyning i en krisesituasjon. Nordland og resten av landet (n=1500)	52
Figur 45. Regionale forskjeller i gårdbrukernes vurderinger av varigheten av lokal matforsyning i en krisesituasjon (n=318)	52

Sammendrag

Trender i norsk landbruk (Trendundersøkelsen) er en nasjonal spørreundersøkelse som siden 2002 har blitt gjennomført annethvert år av forskningsinstituttet Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning. I tillegg til den nasjonale undersøkelsen ble det våren 2026 også samlet inn svar fra 329 gårdbrukere i Nordland. Formålet med denne rapporten er å presentere resultater og analyser basert på dette datamaterialet.

Arbeidshverdag og trivsel: Trivselen i gårdbrukeryrket i Nordland er generelt høy. Mange gårdbrukere oppgir at de trives godt, opplever arbeidet som meningsfullt og er stolte av å være gårdbrukere. Samtidig oppgir litt over halvparten at de føler at de ikke har nok ferie og fridager, og over halvparten synes det er vanskelig å skaffe avløser når de skal ha fri. En del opplever også ensomhet i gårdbrukerrollen, samtidig som tilfredsheten med arbeidsmiljø, fagmiljø og sosialt nettverk gjennomgående er moderat til høy.

Kunnskapsinnhenting og rådgivning: Nabobønder er den viktigste kilden til kunnskap i gårdsdrifta, etterfulgt av rådgivere, fagtidsskrifter og aviser. Bruk av kunnskapskilder varierer imidlertid med alder og drift, der yngre oftere har et bredere kunnskapsbehov og i større grad bruker både nabobønder og sosiale medier for å hente kunnskap. Videre har gårdbrukerne i Nordland relativt god kjennskap til landbruksforvaltningen i sin kommune, og mange opplever at den kan bistå ved behov.

Endring i økonomi: Over halvparten av gårdbrukerne i Nordland oppgir en positiv utvikling i resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene, noe som er høyere enn i resten av landet. De økonomiske forventningene fremover er mer delte, med en om lag lik fordeling mellom dem som forventer positiv utvikling, negativ utvikling eller ingen endring.

Investeringer: Det er stor variasjon i både gjennomførte og planlagte investeringer, der yngre gårdbrukere, større gårdsbruk og melkeprodusenter har de største investeringsplanene. De viktigste motivene for investeringer er å opprettholde drifta, effektivisere og redusere arbeidsbelastningen. Lav lønnsomhet, egen alder eller helse og uforutsigbare rammebetingelser framstår som de viktigste hindringene for investeringer i gårdsdrifta.

Klima og miljøtiltak: 30 prosent av gårdbrukerne i Nordland oppgir at de har tatt i bruk klimakalkulatoren, noe som er en høyere andel enn i resten av landet. Andre relativt utbredte tiltak er nedlegging av husdyrgjødsel og presisjonsspredning av kunstgjødsel.

Ved gjennomføring av tiltak vektlegges særlig økonomiske støtteordninger, god tilpasning til øvrig drift og at tiltakene ikke medfører økt arbeidsinnsats.

Rekruttering og fremtidsutsikter: Rett under halvparten (45 prosent) vil anbefale barna å overta gårdsbruket, mens én av fire ikke vil, og 30 prosent er usikre. Samtidig tror 37 prosent av gårdbrukerne at noen i familien vil overta gården etter en selv, 35 prosent tror det ikke, og 28 prosent er usikre. 20 år fram i tid tror rundt 40 prosent at gårdsbruket fortsatt vil bli drevet av dagens brukere eller av barn eller annen slekt.

Båsfjøs og løsdrift: 34 prosent av gårdbrukerne i Trendundersøkelsen i Nordland driver i dag melkeproduksjon i båsfjøs. Blant disse 29 gårdbrukerne vurderer rundt halvparten (49 prosent) å bygge om til løsdrift som ganske eller svært sannsynlig, mens resten anser det som lite sannsynlig eller usannsynlig.

Tilleggsnæringer: Rundt halvparten av gårdbrukerne i Nordland driver med tilleggsnæringer, på nivå med resten av landet, der leiekjøring, brøyting og vedproduksjon er mest utbredt. Andre tilleggsnæringer som jakt- og fiskerettigheter, utleie, reiseliv, gårdsmat og tjenester forekommer, men i mindre omfang. For de fleste er inntektene fra tilleggsnæringer relativt beskjedne (under 100 000 kroner), men en mindre andel (7 prosent) rapporterer også netto næringsinntekter på over 500 000 kroner. De fleste planlegger å fortsette med tilleggsnæringer på dagens nivå framover, mens det er omtrent like mange som ønsker å øke næringen som å redusere den.

Beredskap: I overkant av en tredel av gårdbrukerne i Nordland tror at gårdbrukere i nærområdet kunne forsynt innbyggerne i mindre enn én måned i en krisesituasjon der tilførselen av innsatsfaktorer stopper, mens 45 prosent tror at lokalbefolkningen kunne blitt forsynt i mer enn én måned. Gårdbrukere fra Nordland tror jevnt over at gårdbrukere i nærområdet kunne forsynt innbyggere lenger enn resten av landet. Dette er imidlertid gårdbrukernes egne vurderinger og ikke et mål på hvor lenge matforsyningen faktisk kan opprettholdes i en krisesituasjon.

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og formål

Trender i norsk landbruk (Trendundersøkelsen) er en nasjonal spørreundersøkelse som siden 2002 har blitt gjennomført annethvert år av forskningsinstituttet Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning. Undersøkelsen dekker et bredt spekter av temaer, blant annet gårdbrukernes trivsel og motivasjon, samt spørsmål knyttet til rekruttering og investeringer. Denne typen kunnskap finnes i liten grad i offentlig, registerbasert statistikk, men kan likevel være av stor betydning for utviklings- og strategiarbeid i landbruket (Zahl-Thanem og Melås, 2024).

I 2026 ble det gjennomført en ny runde av *Trender i norsk landbruk*. I tillegg til den nasjonale undersøkelsen ble det også samlet inn svar fra flere hundre gårdbrukere i Nordland. Formålet med denne rapporten er å presentere resultater og analyser basert på dette datamaterialet.

Rapporten retter seg særlig mot beslutningstakere innen politikk, forvaltning og organisasjoner, men vil også være relevant for andre samfunnsinteresserte. Den kan også fungere som et kunnskapsgrunnlag i arbeidet med å utvikle regionale satsningsområder og fastsette prioriteringer for landbruket i Nordland.

I denne rapporten settes det søkelys på syv overordnede tema:

- Arbeidshverdag og trivsel (*kapittel 2*)
- Kunnskapsinnhenting og rådgivning (*kapittel 3*)
- Økonomi og investeringer (*kapittel 4*)
- Klima og miljøtiltak (*kapittel 5*)
- Rekruttering og framtidsutsikter (*kapittel 6*)
- Tilleggsnæringer (*kapittel 7*)
- Beredskap (*kapittel 8*)

1.2 Gjennomføring og representativitet

Spørreundersøkelsen ble gjennomført våren 2026 og sendt ut til alle personlige drivere i Nordland som søkte om produksjonstilskudd i 2025, med et dyrket areal på minst 5 dekar. Utvalget besto av 1 357 gårdbrukere og var trukket fra Produsentregisteret, basert på søknader om produksjonstilskudd året før. Undersøkelsen ble sendt både som postalt spørreskjema og som e-postundersøkelse. Mer spesifikt fikk 1 000 gårdbrukere tilsendt undersøkelsen per post, mens 357 fikk invitasjon via e-post, blant annet av hensyn til kostnader. Sentio Research AS hadde ansvar for det praktiske knyttet til utsending og datainnsamling.

Etter én utsending og én påminnelse svarte totalt 275 gårdbrukere i Nordland på undersøkelsen. Dette kommer *i tillegg* til de 54 gårdbrukerne som deltok som del av

den nasjonale undersøkelsen. Samlet sett gir dette svar fra totalt 329 gårdbrukere i Nordland (se Tabell 1).

Tabell 1. Utsending og svar i Nordland

Kategori	Antall
Utsendinger	1357
Utsendinger, ekskludert frafall (bruttoutvalg)	1311
Svar	
Svar fra postal-utsending	256
Svar fra epost-utsending	19
Øvrige svar fra nasjonal undersøkelse	54
Totalt	329

Det som er viktig i denne sammenheng, er at utvalget gjenspeiler populasjonsfordelingene, og at man unngår systematiske skjevheter.

En sammenligning av Trendundersøkelsen og populasjonsfordelingen i tabell 2, basert på tall fra Statistisk sentralbyrå, viser at fordelingen etter produksjonstype i hovedsak ligger innenfor feilmarginene i spørreundersøkelsen, med et mindre avvik for svineproduksjon. Også arealfordelingen samsvarer godt med populasjonen, selv om de største brukene er noe underrepresentert i Trendundersøkelsen. Kjønnssfordelingen ligger svært nær populasjonsfordelingen, mens aldersfordelingen viser en underrepresentasjon blant yngre gårdbrukere, særlig blant dem under 50 år, og en viss overrepresentasjon blant gårdbrukere i alderen 60–69 år. Sistnevnte kan imidlertid delvis henge sammen med at den registerbaserte statistikken bygger på *registrert eier*, mens Trendundersøkelsen besvares av *den som utfører hoveddelen av arbeidet i gårdsdrifta* (slik det er formulert i følgebrevet). Det samme gjelder andre mindre avvik, som kan ha sammenheng med at Trendundersøkelsen er basert på selvrapporterte opplysninger.

Samlet sett tyder sammenligningen med SSB-data på at fordelingene i Trendundersøkelsen i hovedsak samsvarer godt med de faktiske populasjonsfordelingene i Nordland på de utvalgte variablene, samtidig som det er viktig å være oppmerksom på de nevnte forskjellene.

Tabell 2. Sammenligning av fordelinger i Trendundersøkelsen med populasjonsdata for Nordland fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Populasjonsfordeling 2025, Nordland (SSB)		Trendundersøkelsen, Nordland		
Variabler	Prosentvis fordeling	Prosentvis fordeling	Standardfeil	95 % konfidensintervall
Alder				
Under 40 år	18.3	12.0	0.02	[8.5-15.6]
40-49 år	21.4	15.4	0.02	[11.5-19.4]
50-59 år	26.7	29.3	0.03	[24.3-34.3]
60-69 år	22.3	29.3	0.03	[24.3-34.3]
70 år eller eldre	11.3	13.9	0.02	[10.1-17.7]
Kjønn				
Kvinner	20.4	20.1	0.02	[15.8-24.5]
Menn	79.6	79.9	0.02	[75.5-84.2]
Andel bønder med ulike produksjoner*				
Melk	23.3	24.9	0.02	[20.2-29.6]
Storfe	40.4	35.9	0.03	[30.7-41.1]
Sau	45.2	43.2	0.03	[37.8-48.5]
Svin	5.4	3.3	0.01	[1.4-5.3]
Areal*				
Under 100 daa	23.6	24.3	0.02	[19.5-29.1]
100-499 daa	54.8	59.8	0.03	[54.3-65.2]
500 daa eller mer	21.6	16.0	0.02	[11.9-20.1]

*SSB data er basert på alle brukertyper, mens Trendundersøkelsen er basert på personlige drivere.

1.3. Analysestrategi

Fokus i rapporten er hvordan gårdbrukere i Nordland samlet sett svarer på ulike spørsmål og tema. I tillegg belyser vi hvordan funn og resultater varierer med forhold som kjønn og alder, gårdsbrukets størrelse og produksjonstype, samt hvordan resultatene eventuelt skiller seg fra resten av landet.

Vi presenterer også enkelte regionale variasjoner innad i Nordland, der hvor datagrunnlaget tillater det. Vi benytter følgende seksdelte regionale inndeling: Polarsirkelen, Helgeland, Salten, Lofoten, Vesterålen og Ofoten.

Noen av variasjonene mellom grupper og regioner presenteres grafisk i figurer, mens andre kommenteres i teksten. Valget er gjort ut fra hva som anses som mest nyttig og relevant, men også med tanke på hva datagrunnlaget tillater og hvorvidt figurer vil være misvisende (for eksempel kan analyser på svært detaljert nivå medføre stor usikkerhet).

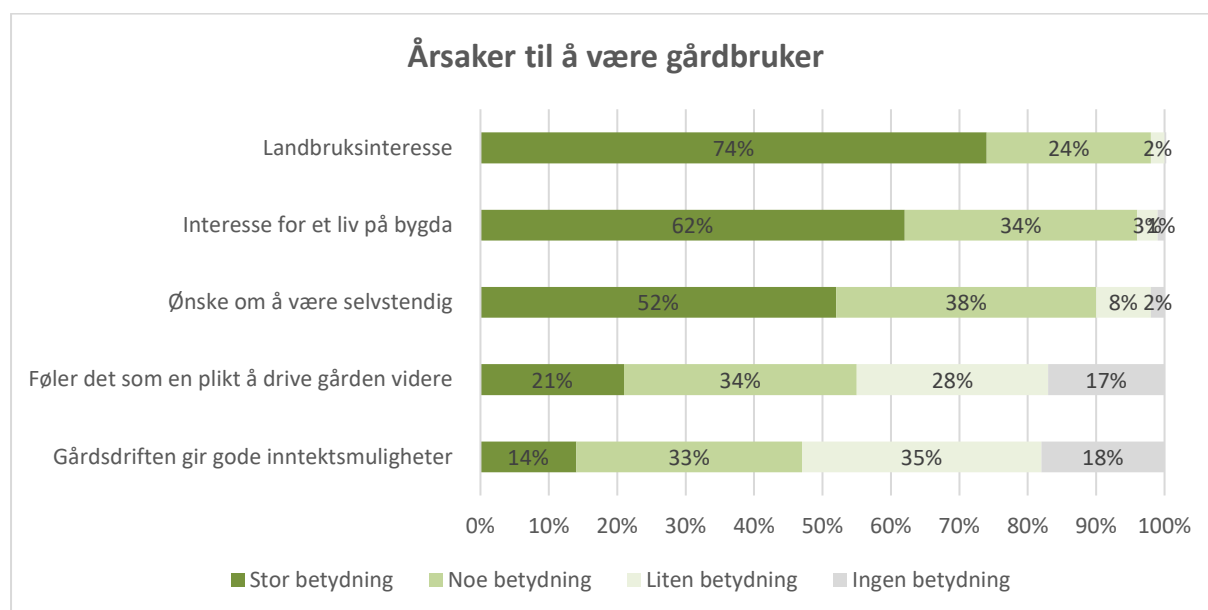
Supplerende analyser omfatter ulike former for regresjonsanalyser (OLS og logistisk regresjon) samt kjikvadrattester. Disse analysene er ikke inkludert i rapporten, med unntak av enkelte kjikvadrattester som oppgis i tilknytning til figurer.

2. Arbeidshverdag og trivsel

I dette kapitlet ser vi nærmere på gårdbrukernes arbeidshverdag og trivsel. Delkapittel 2.1 omhandler mer spesifikt trivsel og motivasjon i gårdbrukeryrket, mens delkapittel 2.2 tar for seg arbeidsvilkår og forhold knyttet til avløsere, ferie og ensomhet.

2.1. Trivsel og motivasjon

Vi starter med å se på hva som motiverer gårdbrukerne og hvorvidt de trives i yrket. Figur 1 viser i hvilken grad ulike forhold har betydning for valget om å være gårdbruker, rangert etter betydning.

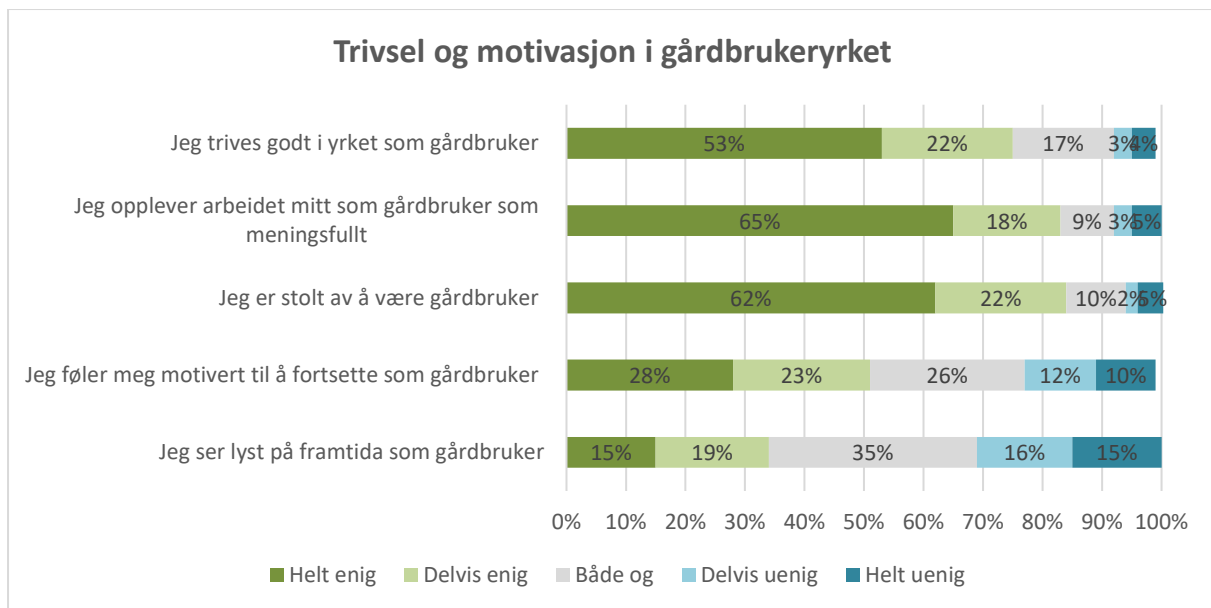

Figur 1. Betydningen av ulike forhold for valg om å være gårdbruker (n=321)

Flest oppgir landbruksinteresse som den viktigste grunnen for valget om å være gårdbruker, etterfulgt av interesse for et liv på bygda og et ønske om selvstendighet. Færrest oppgir plikt til å videreføre gården eller gode inntektsmuligheter, noe som tyder på at interesse og indre motivasjon veier tyngst.

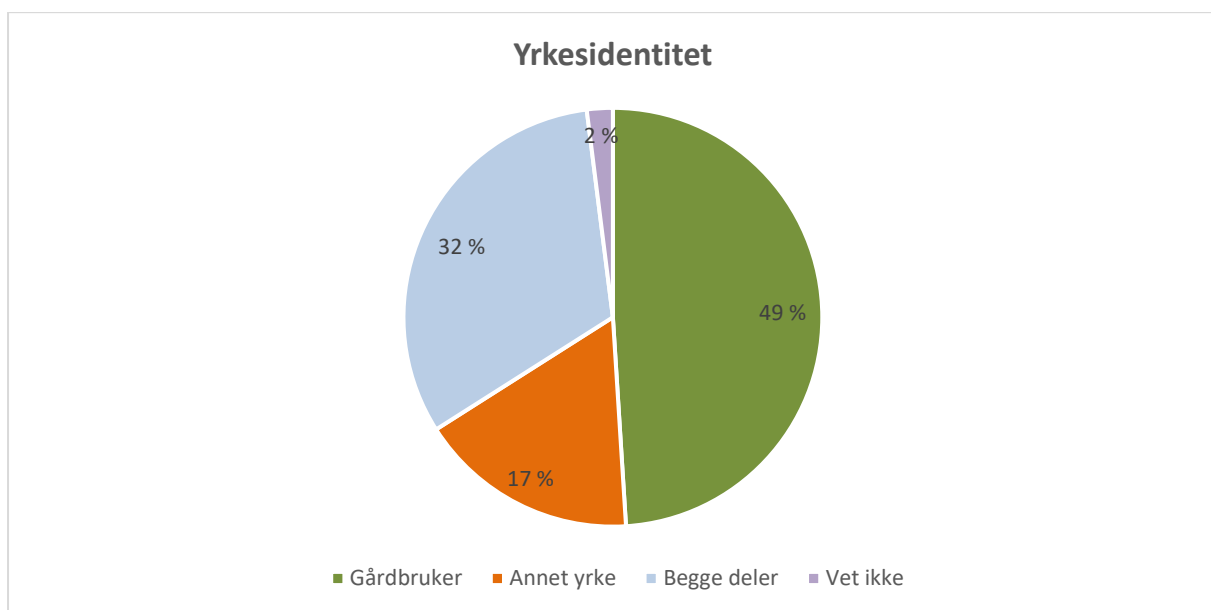
Figur 2 viser svar på påstander om trivsel og motivasjon i gårdbrukeryrket. Figuren viser at en høy andel av gårdbrukerne i Nordland er enige i påstanden om at de trives godt i yrket som gårdbruker og opplever arbeidet som meningsfullt. En høy andel er også stolte av å være gårdbrukere (84 prosent er samlet sett delvis eller helt enige i påstanden).

Til sammenligning er andelen som føler seg motivert til å fortsette som gårdbrukere noe lavere, med en større andel som svarer «både og» eller «uenig». Det samme gjelder vurderingen av framtidsutsiktene, der det er ganske jevnt fordelt hvorvidt man ser lyst på fremtiden eller ikke. Dette henger blant annet sammen med alder, rekrutteringsforhold og andre forhold som vi kommer tilbake til i kapittel 5.

Figur 2. Gårdbrukeres trivsel og motivasjon (n=329)

Mange gårdbrukere i Nordland, som i resten av landet, har arbeid utenfor gårdsdrifta. Dette gjenspeiles i yrkesidentiteten, som vist i figur 3. Omtrent halvparten oppgir at deres yrkesidentitet først og fremst er knyttet til det å være gårdbruker, mens om lag en tredel oppgir at den er knyttet til både gårdbrukerrollen og et annet yrke. En mindre andel (17 prosent) oppgir at yrkesidentiteten i hovedsak er knyttet til et annet yrke.

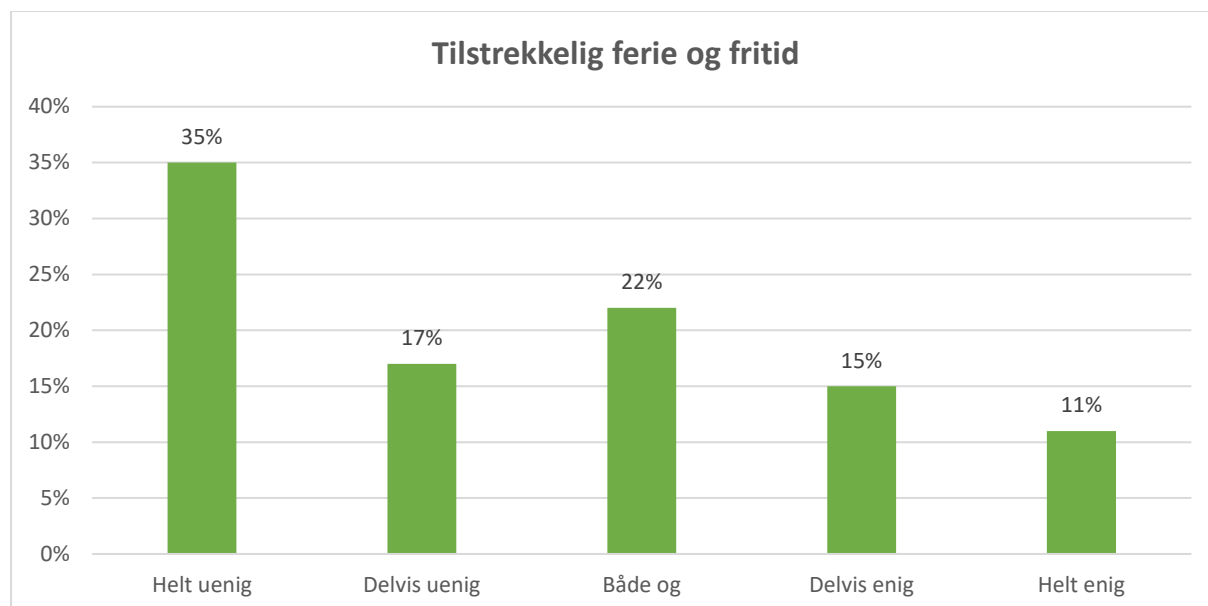

Figur 3. Yrkesidentitet (n=322)

2.2. Arbeidsvilkår (avløser, ferie og ensomhet)

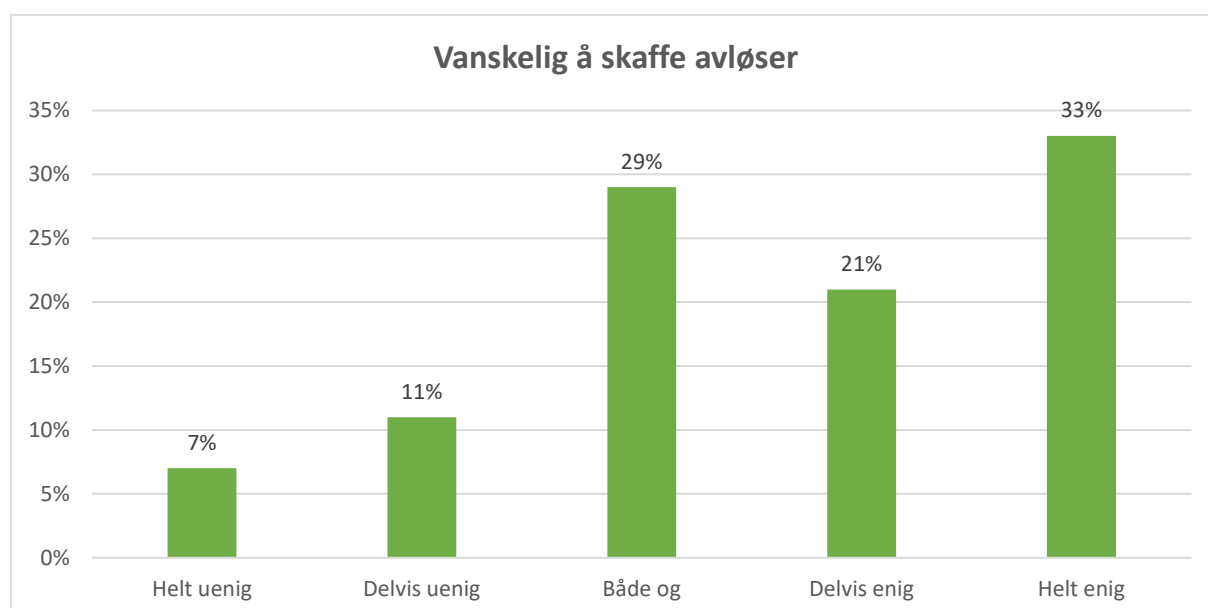
I dette delkapitlet ser vi nærmere på gårdbrukernes arbeidsvilkår, med særlig vekt på tilgang til avløser, ferie og opplevelse av ensomhet i gårdbrukeryrket.

Figur 4 viser at det er betydelig variasjon i hvorvidt gårdbrukerne opplever å ha nok ferie og fridager. Litt over halvparten er uenige i påstanden om at de har nok ferie og fridager, mens om lag en fjerdedel er delvis eller helt enige.

Figur 4. Andel som er uenig eller enig i påstanden om at man har nok ferie og fridager (n=311)

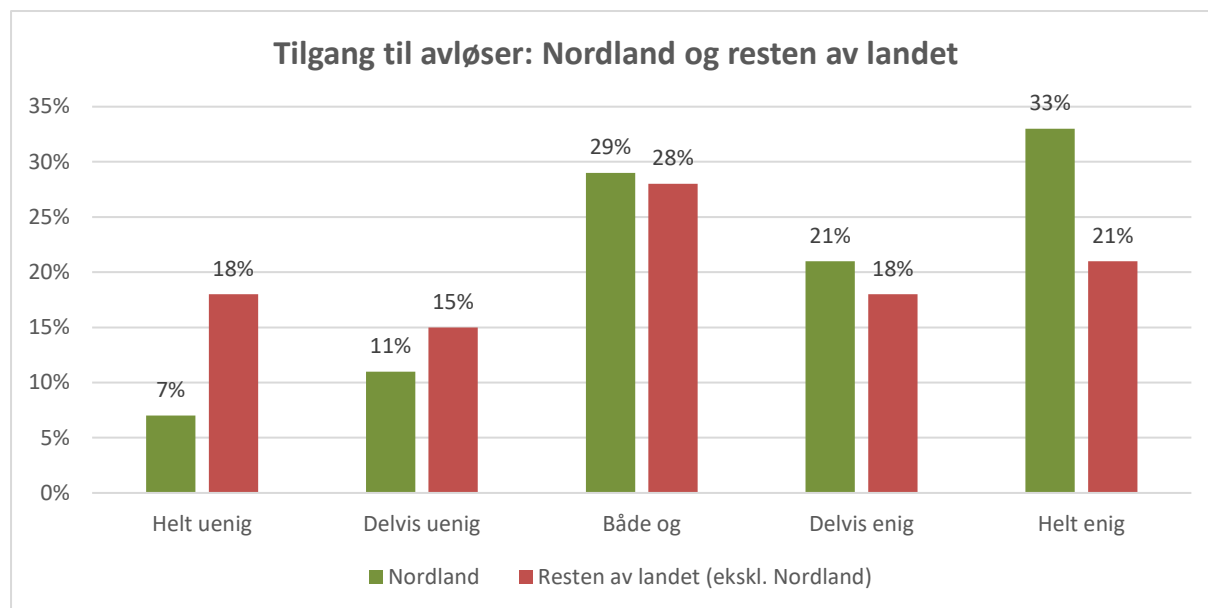
Dette synes til en viss grad å henge sammen med tilgangen på avløsere. Som vist i figur 5, varierer det i hvor stor grad det oppleves som *vanskelig* å skaffe avløser når man skal ha fri. Litt over halvparten oppgir at de er delvis eller helt enige i at det er vanskelig å skaffe avløser, mens i underkant av en tredjedel svarer «både og». Samtidig er 18 prosent uenige i påstanden, noe som indikerer at de ikke har særlige vanskeligheter med å skaffe avløser.

Figur 5. Andel som er enig eller uenig i påstanden om at det er vanskelig å skaffe avløser når man skal ha fri (n=298)

Supplerende analyser viser ingen regionale eller andre gruppeforskjeller i hvorvidt det oppleves som vanskelig å skaffe avløser i Nordland.

Gårdbrukere i Nordland oppgir likevel oftere enn gårdbrukere i resten av landet at det er vanskelig å skaffe avløser når de skal ha fri (figur 6). Mens andelen som er helt eller delvis enig i at det er vanskelig å skaffe avløser når de skal ha fri er 54 prosent i Nordland, er den 39 prosent i resten av landet (ekskl. Nordland). Dette kan tyde på at utfordringene er større blant gårdbrukere i Nordland, noe som kan henge sammen med blant annet befolkningsstruktur, jordbruksstruktur, rekruttering og regionalt arbeidsmarked (se Stræte mfl., 2024 for mer om rekruttering av avløssere).

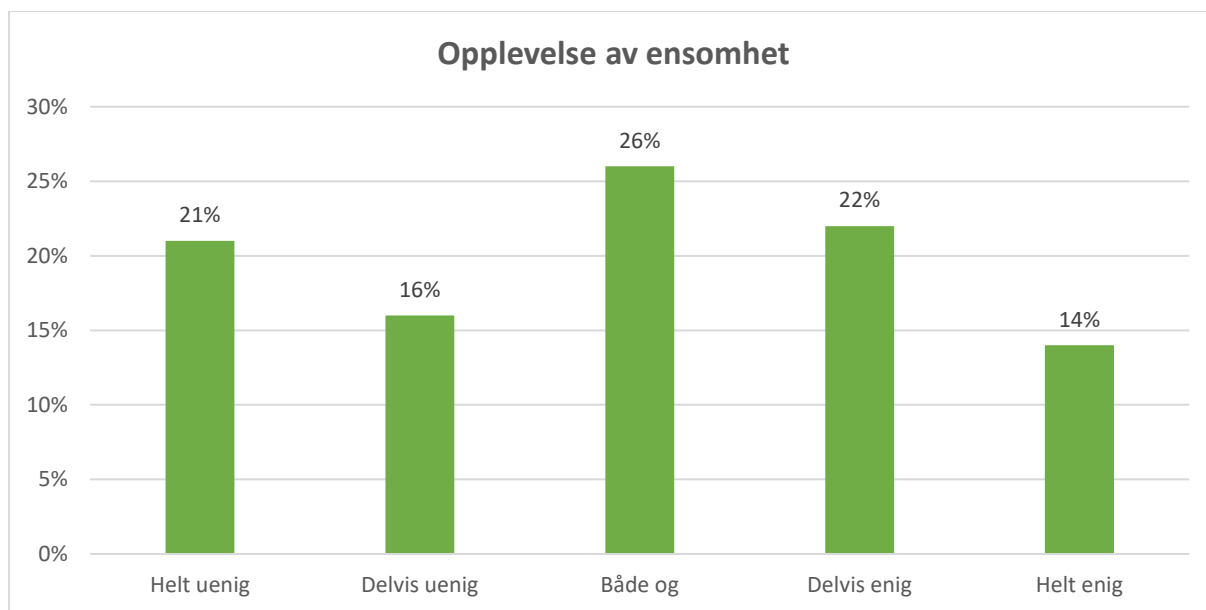

Figur 6. Andel som er enig eller uenig i påstanden om at det er vanskelig å skaffe avløser når man skal ha fri. Nordland og resten av landet (ekskl. Nordland) (n=1389)

Test: Pearsons $\chi^2(4) = 33,60$, $p < 0,001$, $n=1389$.

Videre oppgir en relativt høy andel (i overkant av en tredjedel) at de er helt eller delvis enige i påstanden om at de ofte føler seg ensomme som gårdbrukere (figur 7). Det er imidlertid viktig å merke seg at dette gjelder *ensomhet som gårdbruker*, ikke nødvendigvis ensomhet generelt, og kan blant annet gjenspeile en arbeidssituasjon der man jobber mye alene.

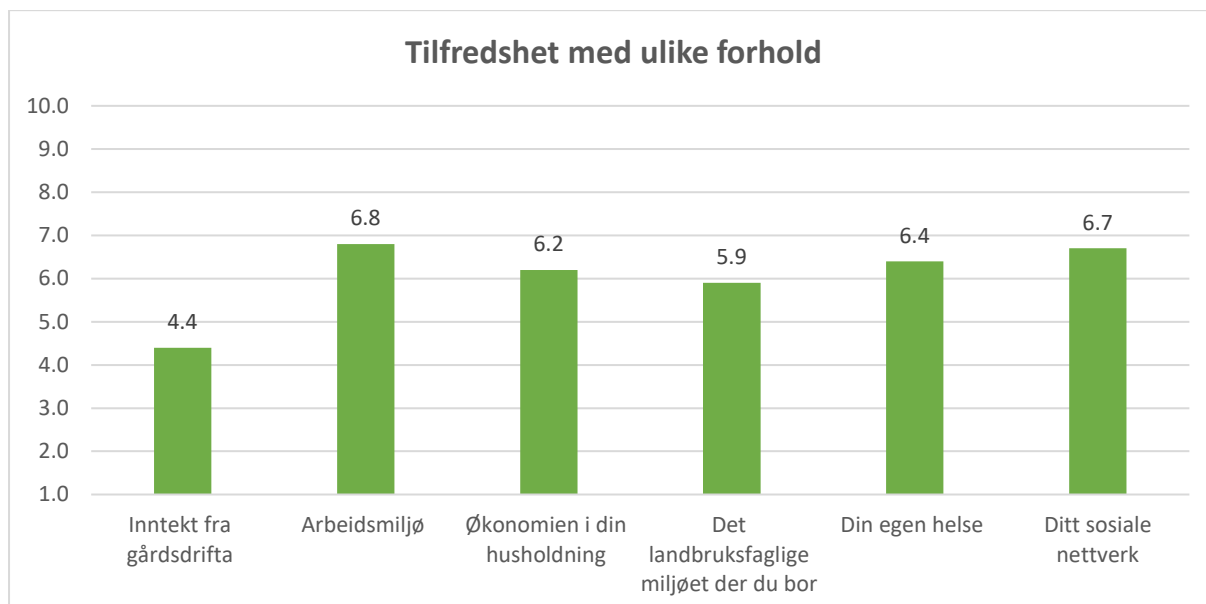
Supplerende analyser viser at det ikke er systematiske forskjeller i *hvem* som oppgir at de ofte føler seg ensomme som gårdbrukere; dette gjelder på tvers av aldersgrupper, kjønn, regioner og produksjoner.

Figur 7. Andelen som er uenig eller enig i påstanden om at de ofte føler seg ensomme som gårdbrukere (n=304)

Samtidig tyder resultatene i figur 8 på at tilfredsheten med arbeidsmiljøet, det landbruksfaglige miljøet der man bor og det sosiale nettverket gjennomgående ligger på et moderat til moderat høyt nivå, målt på en skala fra 1 (svært utilfreds) til 10 (svært tilfreds). Det samme gjelder vurderingen av egen helse og husholdningens økonomi.

Tilfredsheten med inntekten fra gårdsdrifta ligger imidlertid lavere enn for de øvrige forholdene, noe som er i tråd med nasjonale tall og funn fra tidligere år (se kapittel 4 for mer om økonomi).

Figur 8. Tilfredshet med ulike forhold ved gårdsdrifta (1= svært utilfreds, 10=svært tilfreds) (n=316).

2.3. Oppsummering

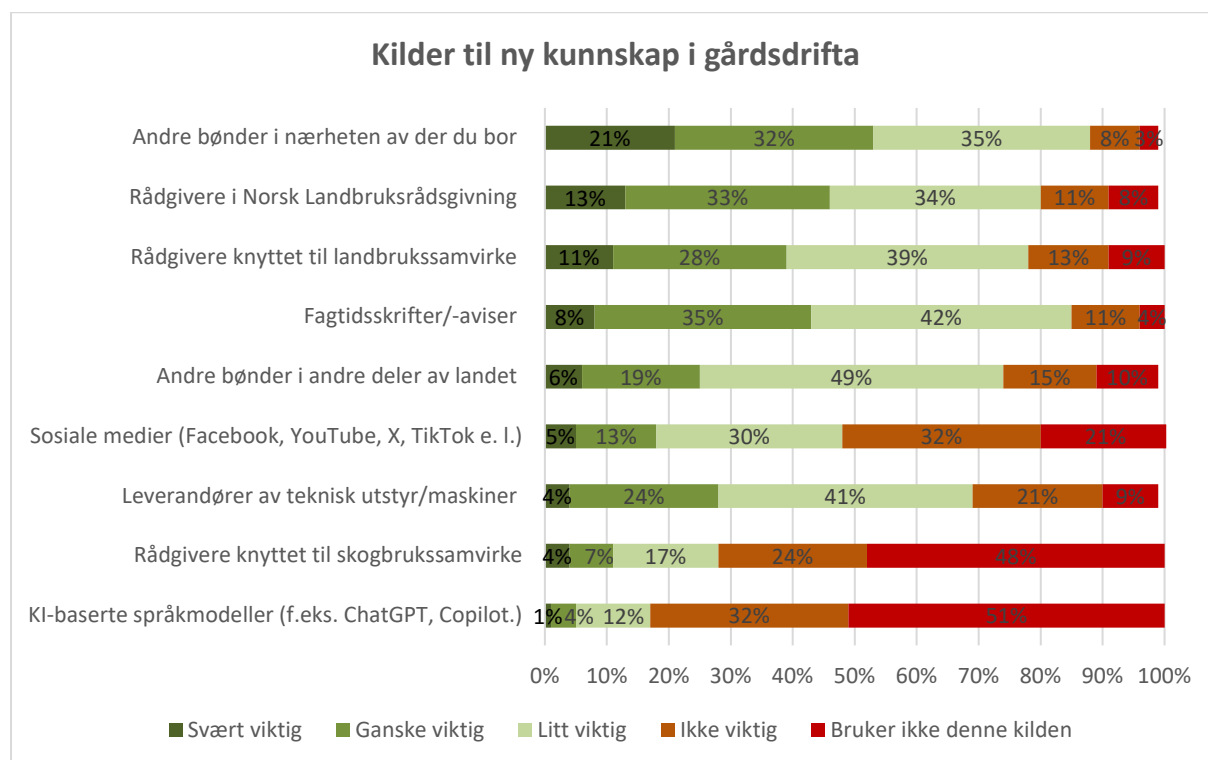
- Interesse og selvstendighet veier tyngst i valget om å være gårdbruker. Flest oppgir landbruksinteresse, interesse for et liv på bygda og et ønske om selvstendighet som viktige grunner, mens færre viser til plikt eller gode inntektsmuligheter.
- Trivselen i gårdbrukeryrket er gjennomgående høy. Mange gårdbrukere i Nordland oppgir at de trives godt, opplever arbeidet som meningsfullt og er stolte av å være gårdbrukere.
- Yrkesidentiteten er sammensatt. Omtrent halvparten oppgir at den først og fremst er knyttet til det å være gårdbruker, mens mange også identifiserer seg med et annet yrke ved siden av gårdsdrifta.
- Litt over halvparten opplever at de ikke har nok ferie og fridager, og over halvparten synes det er vanskelig å skaffe avløser når de skal ha fri. Gårdbrukere i Nordland rapporterer oftere slike utfordringer enn i resten av landet.
- En del opplever ensomhet i gårdbrukerrollen, samtidig som tilfredsheten med arbeidsmiljø, fagmiljø og sosialt nettverk gjennomgående er moderat til relativt høy. Tilfredsheten med inntekten fra gårdsdrifta er lavere enn for de øvrige forholdene.

3. Kunnskapsinnhenting og rådgivning

I dette kapitlet ser vi nærmere på gårdbrukernes kilder til kunnskap (delkapittel 3.1), samt deres kjennskap til og tilfredshet med landbruksforvaltningen (delkapittel 3.2).

3.1 Kilder til ny kunnskap i gårdsdrifta

Selv i en tid med stor teknologisk utvikling er det fortsatt andre bønder i nærområdet som gårdbrukere fremhever som den viktigste kilden til ny kunnskap i gårdsdrifta. Dette kommer frem i figur 9, der over halvparten oppgir nabobønder som en svært viktig eller ganske viktig kilde til ny kunnskap. Videre følger betydningen av rådgivere i Norsk landbruksrådgivning og landbrukssamvirke, etterfulgt av fagtidsskrifter/aviser og bønder i andre deler av landet.

Figur 9. Vurdering av viktighet av ulike kilder til ny kunnskap i gårdsdrifta (n=316)

Av noe mindre betydning, men likevel vurdert som viktige av mange, er leverandører av teknisk utstyr eller maskiner og rådgivere knyttet til skogbrukssamvirke. KI-baserte språkmodeller, som ChatGPT og Copilot, fremstår som mindre viktige kilder, selv om 12 prosent oppgir dette som en «litt viktig» kilde og 5 prosent som en «svært viktig» eller «ganske viktig» kilde.

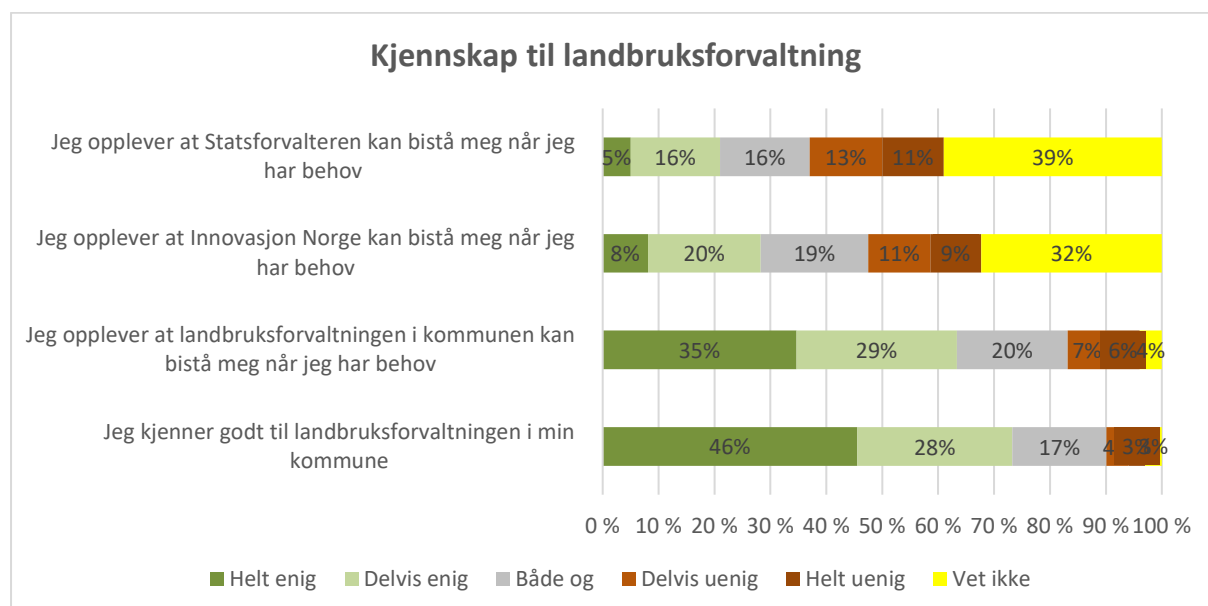
Betydningen av ulike kunnskapskilder henger imidlertid sammen med gårdbrukernes alder. For gårdbrukere under 40 år er både nabobønder og sosiale medier viktigere enn for eldre gårdbrukere. Dette kan til dels skyldes at kunnskapsbehovet generelt er

høyere blant yngre gårdbrukere, men også at det er betydelige forskjeller i bruken av blant annet sosiale medier.

Videre varierer betydningen av kunnskapskilder etter produksjonstype og andre forhold ved gårdsdrifta. For eksempel er rådgivere knyttet til skogbrukssamvirke naturlig nok viktigst for dem som driver aktiv skogsdrift: 19 prosent oppgir at slike rådgivere er ganske eller svært viktige, mens ytterligere 47 prosent oppgir at de er «litt viktige» blant gårdbrukere som driver aktiv skogsdrift.

3.2. Kjennskap til og tilfredshet med landbruksforvaltningen

I dette delkapitlet ser vi nærmere på kjennskap til og tilfredshet med ulike deler av forvaltningsapparatet. Figur 10 viser påstander knyttet til gårdbrukernes kjennskap til og tilfredshet med landbruksforvaltningen i kommunen, hos Statsforvalteren og i Innovasjon Norge.

Figur 10. Kjennskap til og tilfredshet med landbruksforvaltningen (n=316)

Overordnet tyder resultatene på at gårdbrukere i Nordland opplever å ha god kjennskap til landbruksforvaltningen i sin kommune, med nesten tre av fire som er helt eller delvis enige i påstanden om at de kjenner den godt. En høy andel (64 prosent) oppgir også at de opplever at landbruksforvaltningen i kommunen kan bistå ved behov.

Disse mønstrene gjelder i stor grad på tvers av regionene i Nordland, uten at noen regioner skiller seg tydelig ut i positiv eller negativ retning.

Når det gjelder hvorvidt Statsforvalteren og Innovasjon Norge kan bistå ved behov, er svarene mer spredte, med en større andel som oppgir «vet ikke». Dette henger trolig sammen med at ikke alle har erfaring med Statsforvalteren og Innovasjon Norge. Blant dem med erfaring er vurderingene noe varierende, der flest oppgir «både og».

3.3. Oppsummering

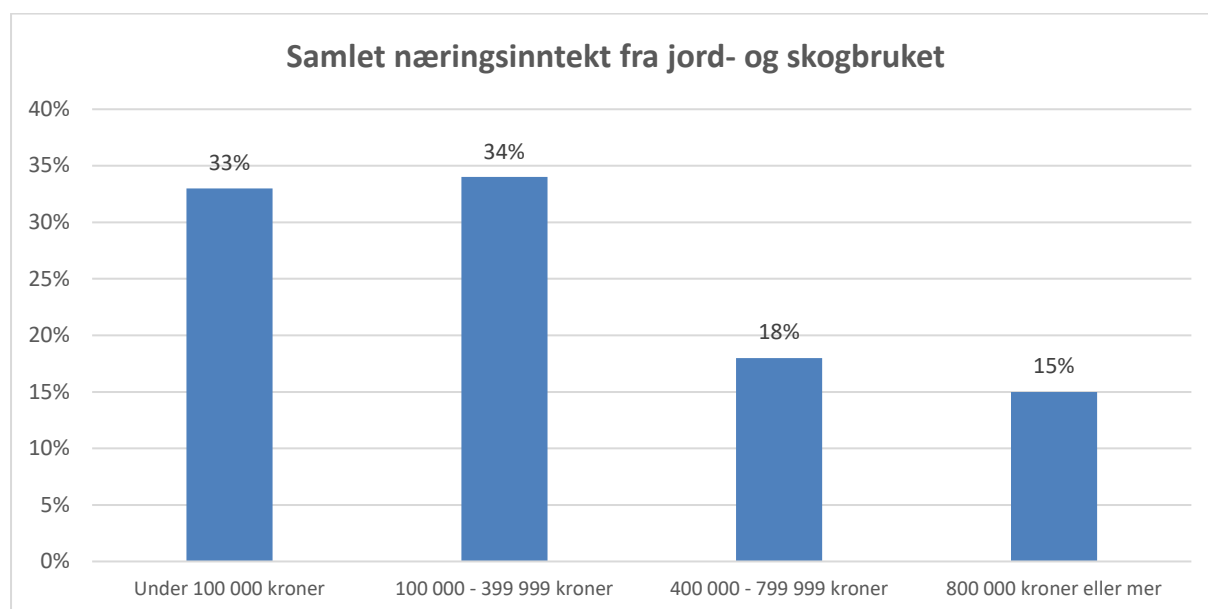
- Nabobønder er den viktigste kilden til kunnskap i gårdsdrifta, etterfulgt av rådgivere og faglige kanaler. Språkmodeller og kunstig intelligens brukes i langt mindre grad.
- Bruk av kunnskapskilder varierer med alder og drift, der yngre oftere har et bredere kunnskapsbehov og i større grad bruker både nabobønder og sosiale medier.
- Gårdbrukerne i Nordland har relativt god kjennskap til landbruksforvaltningen i sin kommune, og mange opplever at den kan bistå ved behov.

4. Økonomi og investeringer

I dette kapitlet ser vi nærmere på gårdbrukernes selvrapporterte økonomi og gjeld (delkapittel 4.1), hvordan de opplever at økonomien har endret seg (delkapittel 4.2), og deres vurderinger av økonomiske framtidsutsikter (delkapittel 4.3). Vi ser også på gjennomførte og planlagte investeringer (delkapittel 4.4), samt drivere og barrierer for investeringer i gårdsdrifta (delkapittel 4.5).

4.1. Økonomi og gjeld

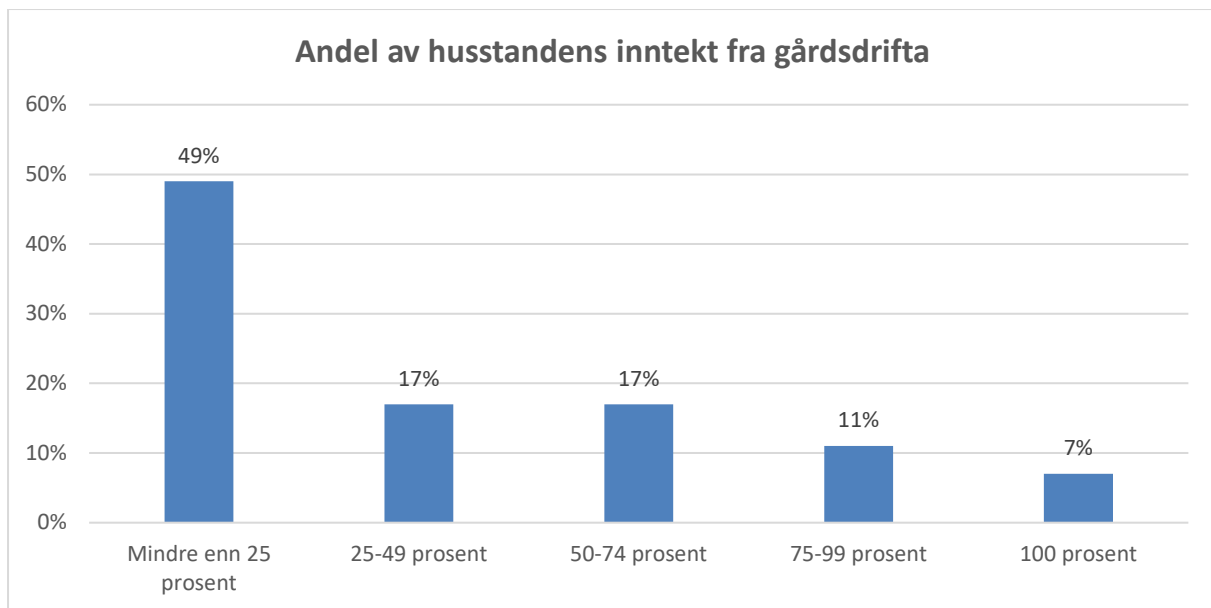
Figur 11 viser gårdbrukernes oppgitte samlede næringsinntekt fra jord- og skogbruket. Det er store variasjoner i næringsinntekten: Én av tre oppgir at den var under 100 000 kroner, 52 prosent oppgir at den var mellom 100 000 og 800 000 kroner, mens 15 prosent oppgir en næringsinntekt over 800 000 kroner.

Figur 11. Husstandens samlede netto næringsinntekt fra jord- og skogbruket i 2025 (n=322)

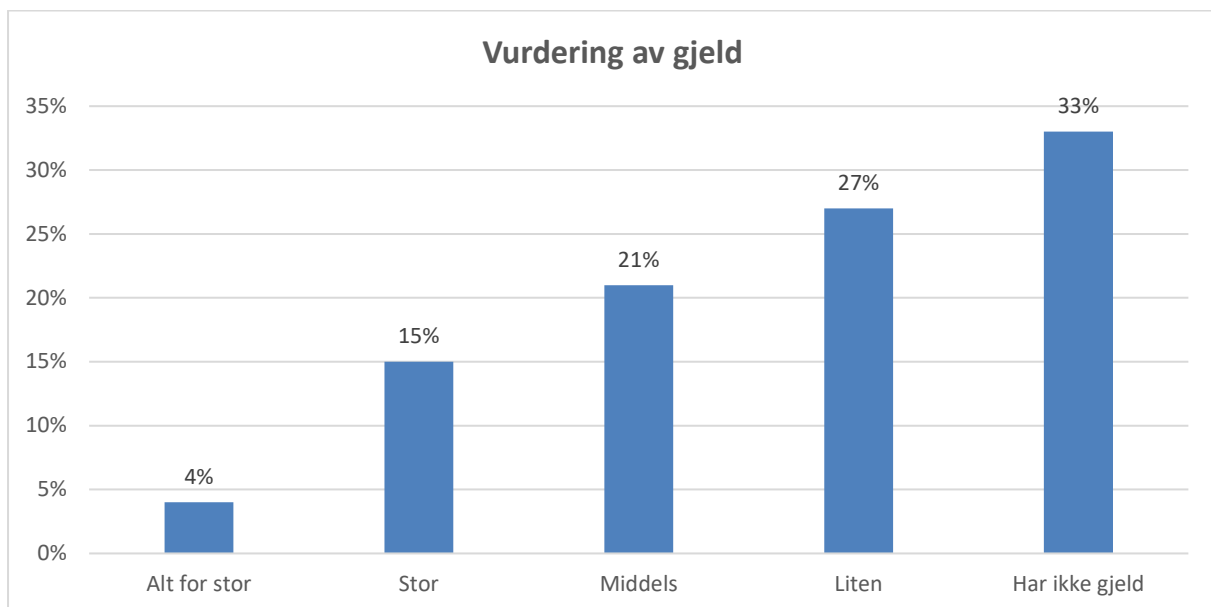
Disse variasjonene gjenspeiler seg også i hvor stor andel av husstandens inntekt som kommer fra gårdsdrifta (figur 12). Nesten halvparten av gårdbrukerne oppgir at mindre enn 25 prosent av husstandens inntekt kommer fra gårdsdrifta, mens en tredjedel oppgir at mellom 25 og 75 prosent kommer fra gårdsdrifta. De resterende 18 prosentene oppgir at 75 prosent eller mer av husstandens inntekt kommer fra gårdsdrifta.

Det er verdt å merke seg at denne andelen avhenger sterkt av om gårdbrukeren har samboer eller ektefelle, og om han eller hun har arbeid utenom gårdsdrifta.

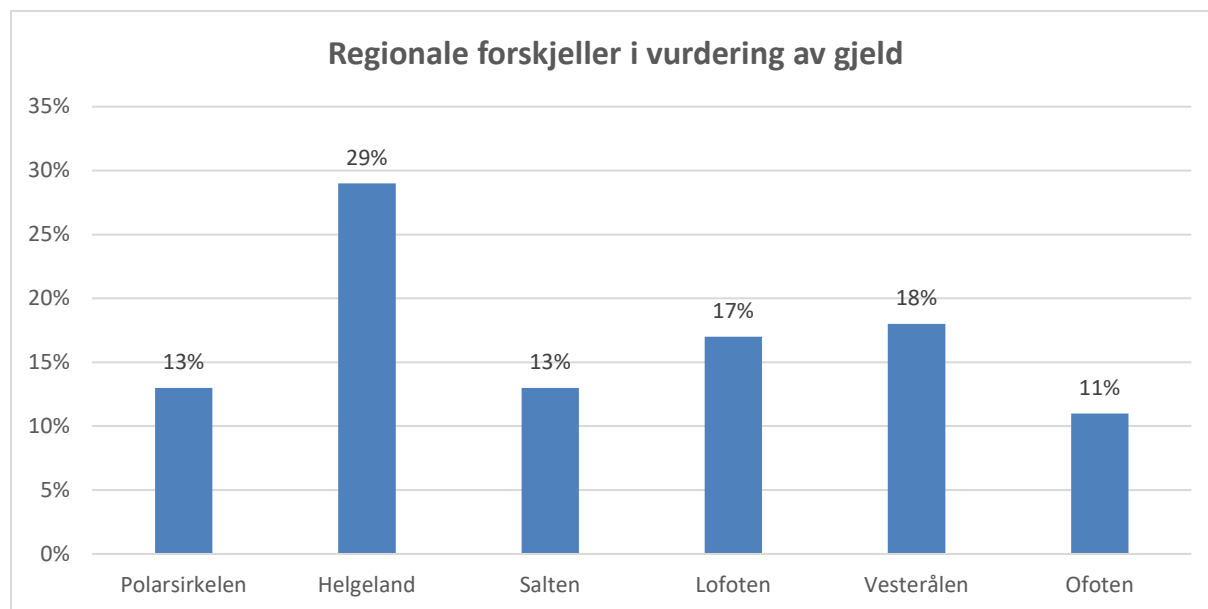
Figur 12. Andel av husstandens samlede nettoinntekt som kom fra gårdsdriften i 2025 (n=321)

Videre er det stor variasjon i gjeldsgraden blant gårdbrukerne sett opp mot omfanget av drifta. Figur 13 viser at en tredjedel oppgir at de ikke har gjeld, mens nesten halvparten vurderer gjelden som liten eller middels. En mindre andel oppgir at gjelden er stor eller «alt for stor».

Figur 13. Vurdering av gjeld sett opp mot omfanget av drifta på gårdsbruket (n=321)

Det er imidlertid enkelte regionale forskjeller i vurderingen av gjeld, sett opp mot omfanget av gårdsdrifta, som det er verdt å merke seg. Særlig Helgeland skiller seg ut ved at en høyere andel vurderer gjelda som stor eller altfor stor. Dette kan til dels henge sammen med regional variasjon i produksjonssammensetting, selv om supplerende analyser tyder på at dette ikke forklarer hele variasjonen mellom regionene.

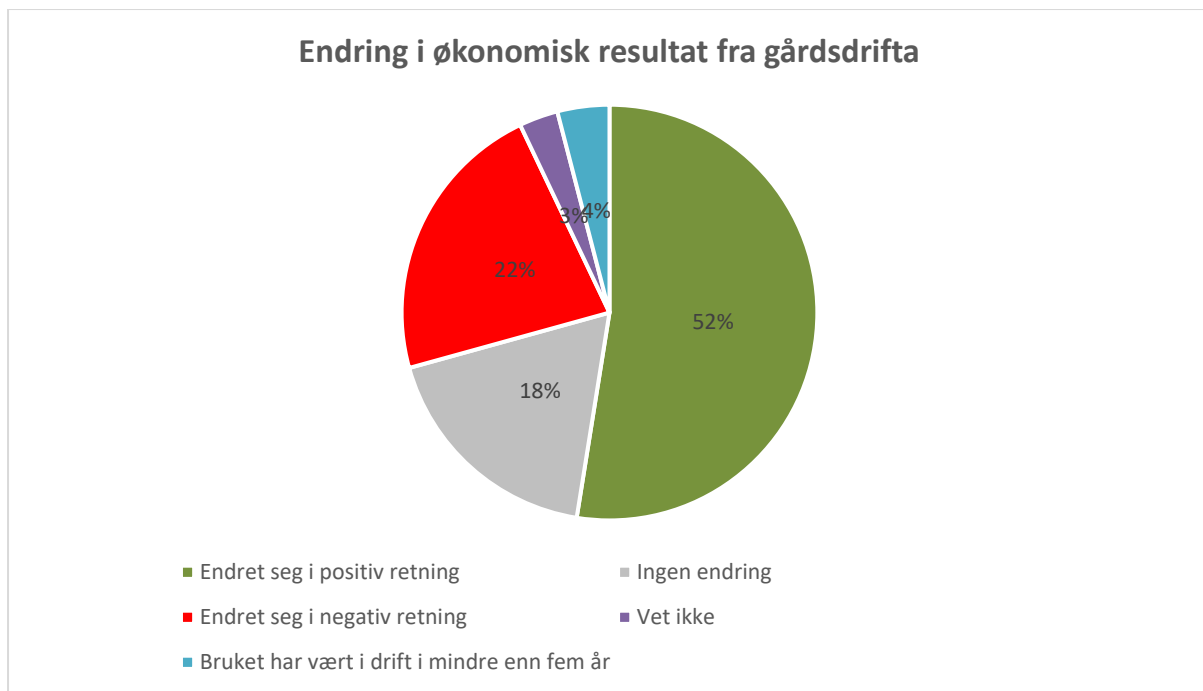

Figur 14. Andel gårdbrukere fra ulike regioner som vurderer gjelda som «stor» eller «alt for stor» sett i forhold til omfanget av gårdsdrifta (n=321)

4.2. Endring i økonomi

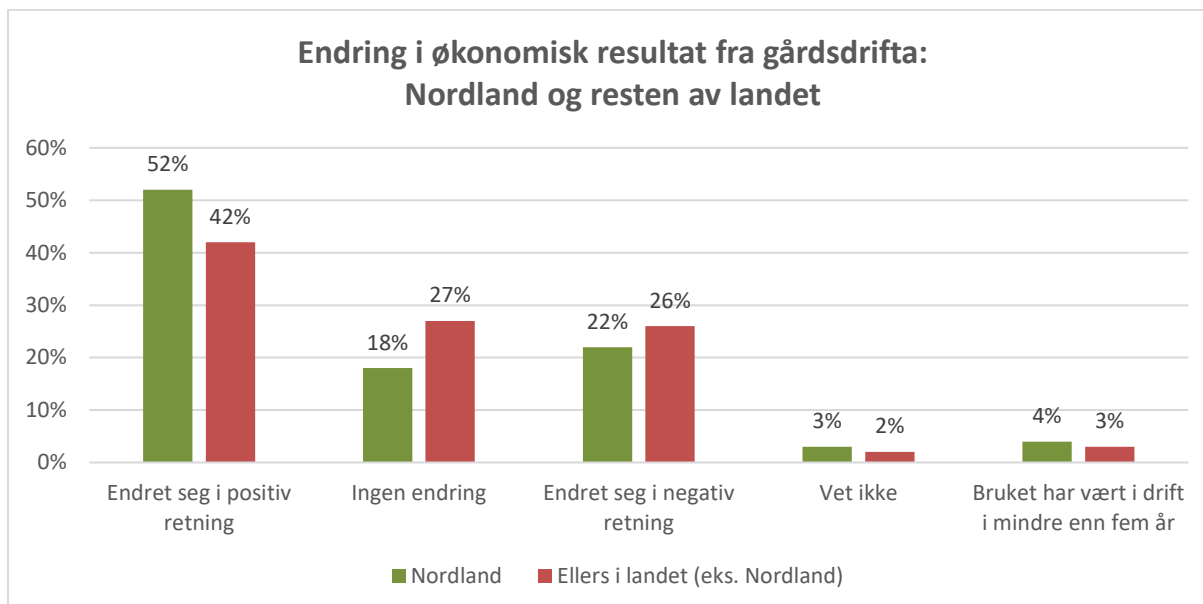
Figur 15 viser hvordan gårdbrukerne i Nordland vurderer utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene. Tendensen er klar: Over halvparten opplever en positiv utvikling, mens i underkant av én av fire opplever en negativ utvikling, og rundt 20 prosent opplever ingen endring. Denne positive utviklingen kommer etter flere jordbruksoppgjør med mål om å redusere inntektsgapet mellom gårdbrukere og andre yrkesgrupper.

Det er likevel viktig å merke seg at dette ikke innebærer at gårdbrukerne er tilfredse med det nåværende økonomiske resultatet. Figuren viser kun at *utviklingen har vært positiv* for mange. Dette kom også frem i figur 8, der *tilfredsheten* med inntektene fra gårdsdrifta ligger på et relativt moderat nivå (4,4 på en skala fra 1 = svært utilfreds til 10 = svært tilfreds). Tendensen er likevel positiv.

Figur 15. Gårdbrukernes vurdering av utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene (n=320)

Sammenlignet med resten av landet er andelen som oppgir en positiv utvikling i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta høyere i Nordland, mens andelen som oppgir ingen endring eller en negativ utvikling er lavere. Selv om årsakene kan være sammensatte, tyder supplerende analyser på at dette henger sammen med produksjonssammensetningen i fylket, med blant annet en relativt høy andel melkebruk.

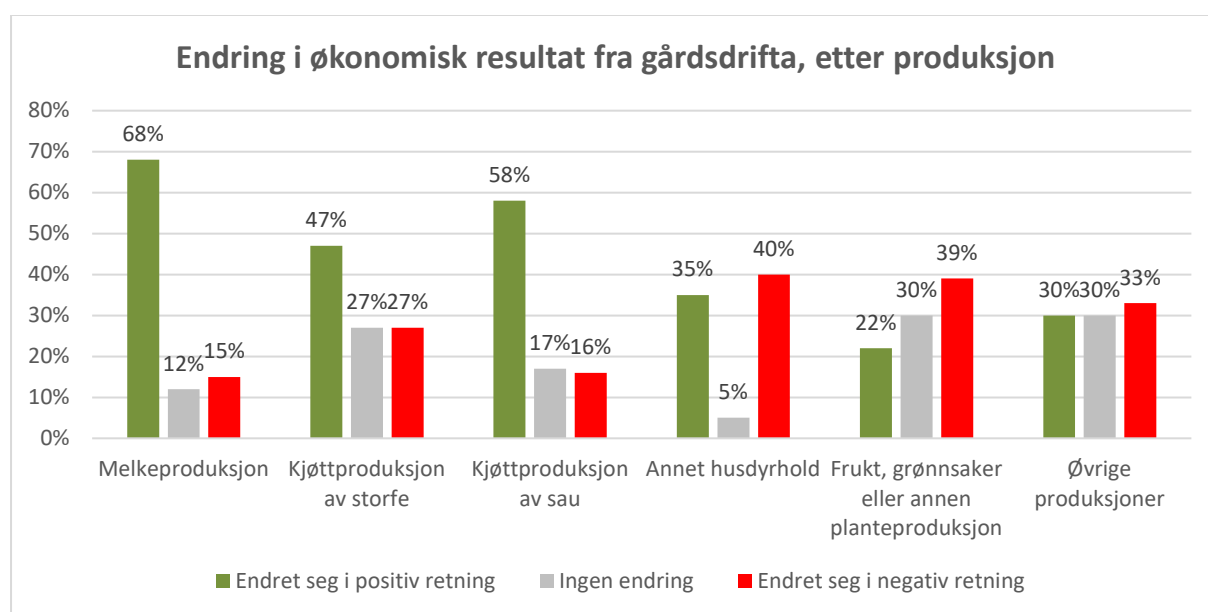
Figur 16. Gårdbrukernes vurdering av utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene i Nordland og resten av landet (n=1513)

Test: Pearsons $\chi^2(4) = 17,44$, $p < 0,01$, $n = 1513$.

Figur 17 viser utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta etter den viktigste produksjonen på gården. Den høyeste andelen som oppgir en positiv utvikling de siste fem årene, finner vi innen melkeproduksjon, der nesten syv av ti gårdbrukere svarer at resultatet har bedret seg.

Også innen kjøttproduksjon av sau og, til dels, storfe er andelen som rapporterer positiv utvikling høy, og en supplerende analyse viser at en større andel sauebruk i Nordland oppgir at økonomien har utviklet seg i positiv retning sammenlignet med resten av landet (58 mot 50 prosent).

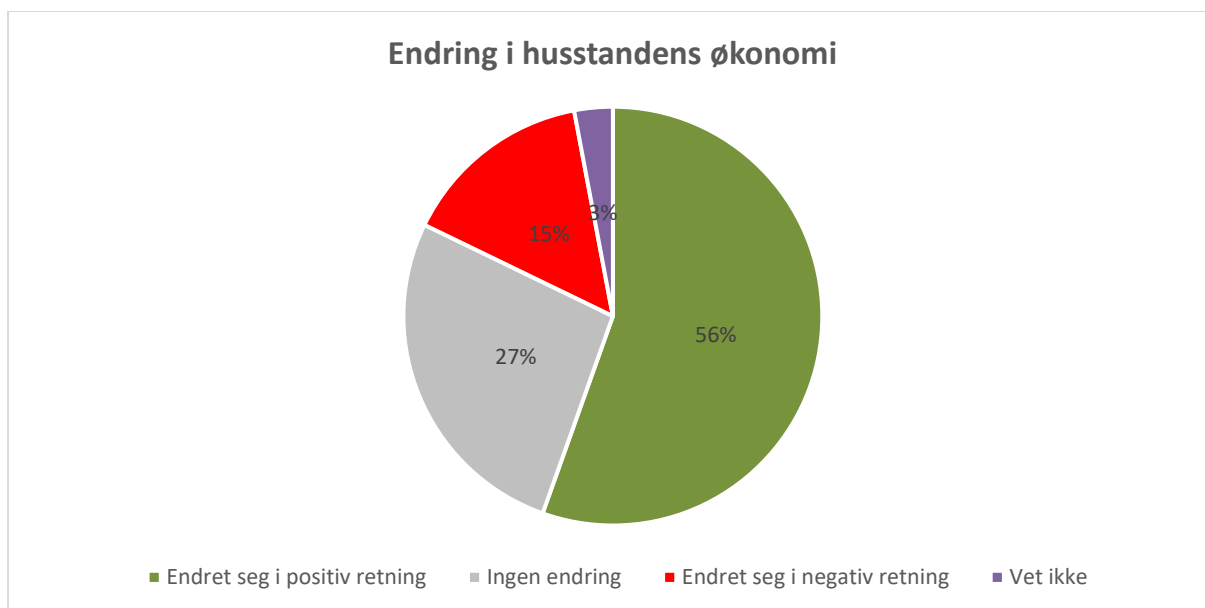
Videre er andelen som oppgir at det økonomiske resultatet har endret seg i positiv retning lavere innen annet husdyrhold (inkluderer blant annet svin og fjørfe), frukt, grønnsaker, planteproduksjon og øvrige produksjoner. Her er det også en større andel som oppgir at det økonomiske resultatet har utviklet seg i en negativ retning.

Figur 17. Gårdbrukernes vurdering av utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene i Nordland, etter brukets viktigste produksjon (n=320)

Test: Pearsons $\chi^2(20) = 56,26$, $p < 0,001$, $n=320$. **Merk:** Kategoriene «vet ikke» og «bruket har vært i drift i mindre enn fem år» er utelatt av hensyn til figurens lesbarhet.

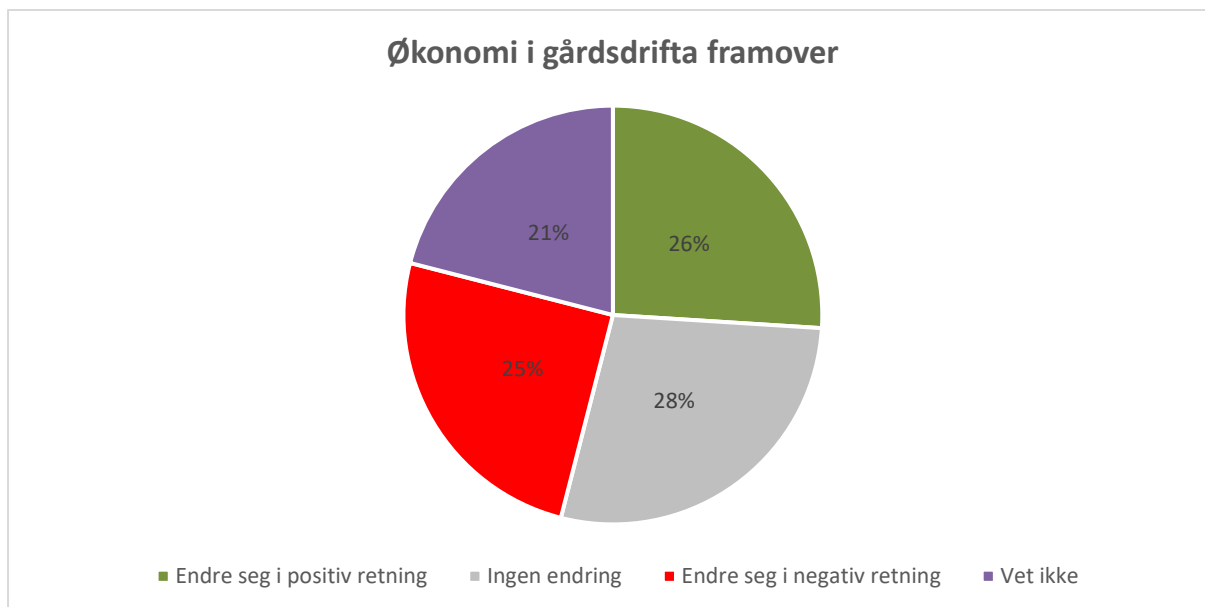
Når det gjelder vurderingen av husstandens samlede økonomi, oppgir over halvparten at denne har utviklet seg i positiv retning de siste fem årene (figur 18). Dette samsvarer i stor grad med de nasjonale mønstrene, og supplerende analyser viser at det er ingen statistisk signifikante forskjeller mellom Nordland og resten av landet.

Figur 18. Endring i husstandens totale økonomiske situasjon de siste fem årene (n=320)

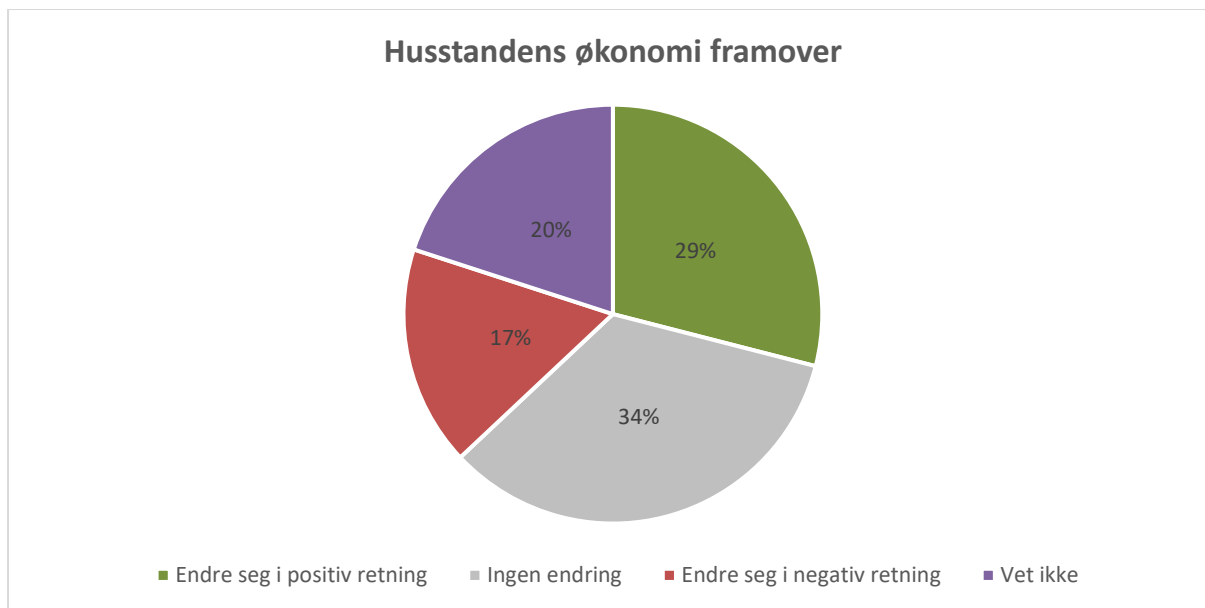
4.3. Økonomiske utsikter

Når det gjelder de økonomiske utsiktene i gårdsdrifta framover, er det betydelig variasjon i hvordan gårdbrukerne forventer at det vil utvikle seg de neste fem årene (figur 19). Om lag like mange forventer en positiv utvikling som ingen endring eller en negativ utvikling, mens de resterende, en av fem, oppgir at de «vet ikke».

Figur 19. Gårdbrukernes forventninger til utviklingen i det økonomiske resultatet fra gårdsdrifta de neste fem årene (n=321)

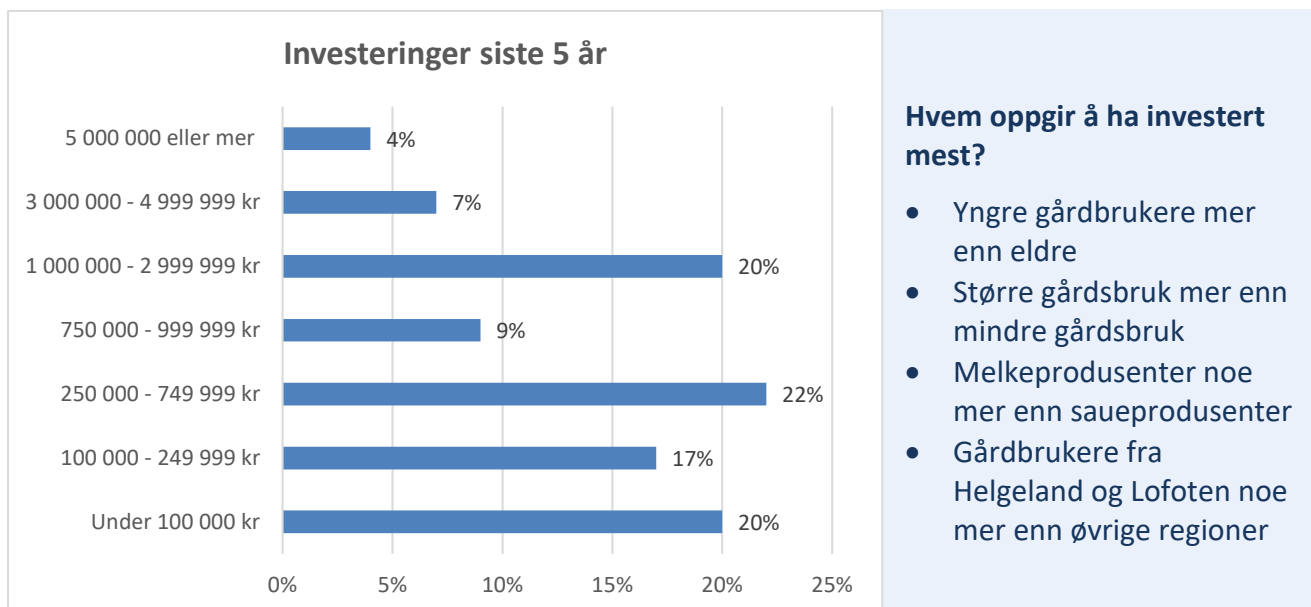
Et lignende mønster finner vi også for forventningene til husstandens økonomi, selv om en noe høyere andel oppgir positiv utvikling eller ingen endring, og en noe lavere andel forventer negativ utvikling (figur 20).

Figur 20. Gårdbrukernes forventninger til utviklingen i husstandens totale økonomiske situasjon de neste fem årene (n=321)

4.4. Gjennomførte og planlagte investeringer

Vi skal i dette delkapitlet gå nærmere inn på gjennomførte og planlagte investeringer. Figur 21 viser hvor mye som er investert i bygninger, maskiner og annet de siste fem årene.

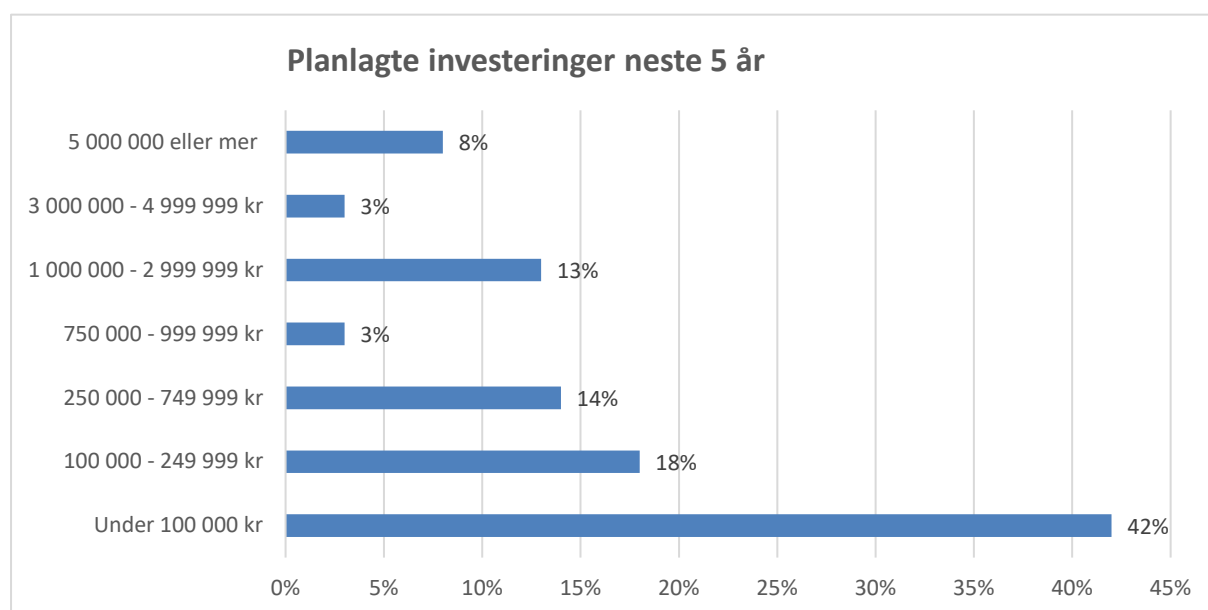
Figur 21. Investeringer i bygninger, maskiner og annet de siste fem årene (n=321)

Mens en av fem oppgir at de har investert under 100 000 kroner, oppgir 31 prosent at de har investert 1 million kroner eller mer. Resten ligger mellom 100 000 kroner og 1 million kroner.

Yngre gårdbrukere, større gårdsbruk og melkeprodusenter kjennetegner dem som har investert mest. I tillegg er det en noe høyere andel på Helgeland og i Lofoten som oppgir at de har investert sammenlignet med øvrige regioner. Supplerende analyser viser for eksempel at 47 prosent i Helgeland og 38 prosent i Lofoten oppgir at de har investert mer enn 1 million kroner de siste fem årene, mot 23 prosent i de øvrige regionene.

Noe av dette kan skyldes tilfeldigheter i utvalget, men det kan også være uttrykk for regionale forskjeller knyttet til produksjonssammensetningen, deriblant overgangen fra bås- til løsdrift. Innovasjon Norge og partnerskapet for landbruk har også prioritert å bevilge midler til ombygging fra båsfjøs til løsdrift. Det bevilges dermed mest penger til melkeprodusenter, noe som kan bidra til å forklare hvorfor denne gruppen investerer mest (se kapittel 6.3 for mer om omstilling fra båsfjøs til løsdrift).

Ser vi på planlagte investeringer de neste fem årene, viser figur 22 at en relativt stor andel *ikke* har noen større investeringsplaner (enkelte av disse har også nylig foretatt større investeringer). Samtidig oppgir 24 prosent at de planlegger investeringer på 1 million kroner eller mer, hvorav 8 prosent planlegger investeringer på 5 millioner kroner eller mer.

Figur 22. Planlagte investeringer i bygninger, maskiner og annet de neste fem årene (n=320)

Et lignende mønster som for gjennomførte investeringer finner vi også for planlagte investeringer: De største investeringsplanene finnes blant yngre gårdbrukere under 40 år, melkeprodusenter og større gårdsbruk. Det er imidlertid ingen klare regionale forskjeller i investeringsplanene.

4.5. Drivere og barrierer for investeringer i gårdsdrifta

Med utgangspunkt i variasjonen i planlagte investeringer er det relevant å se nærmere på hvilke drivere og barrierer som påvirker investeringene i gårdsdrifta. Figur 23 viser

de viktigste grunnene til at gårdbrukere enten har investert eller planlegger å investere i bygninger, maskiner eller annet.

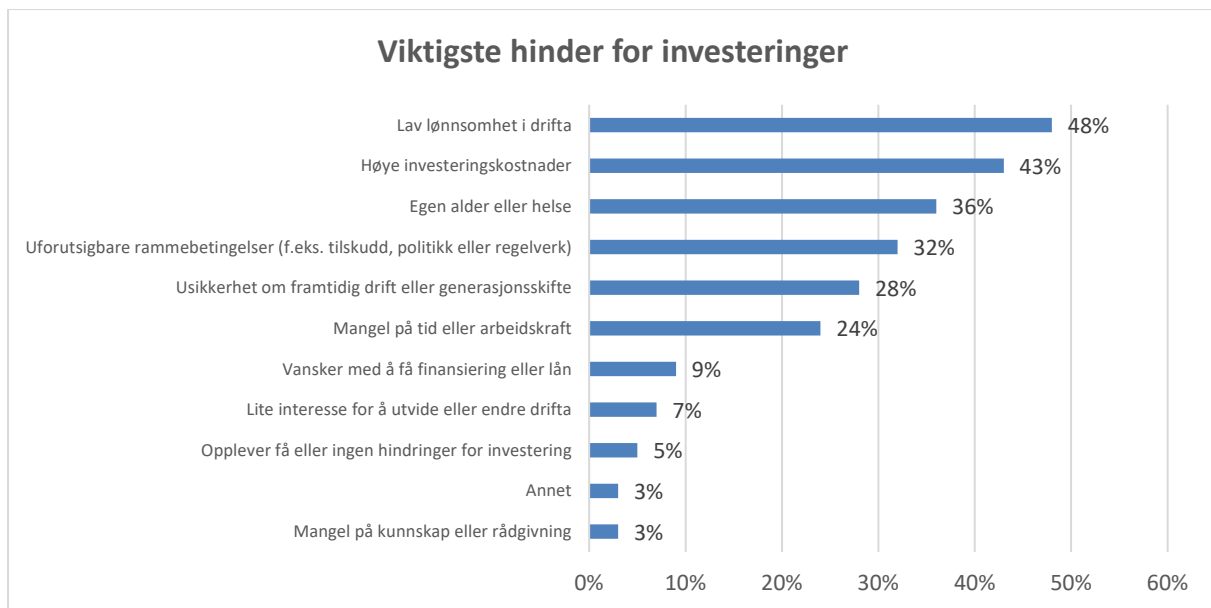

Figur 23. De viktigste grunnene til at gårdbrukere enten har investert eller planlegger å investere i bygninger, maskiner eller annet (n=320)

Merk: Gårdbrukerne kunne krysse av for flere alternativer. Figuren viser andelen som har oppgitt de ulike årsakene, presentert i rangert rekkefølge.

Et klart flertall oppgir at investeringene gjøres for å opprettholde drifta, blant annet gjennom nødvendig vedlikehold eller utskiftning. Deretter følger investeringer for å gjøre drifta mer effektiv, redusere arbeidsbelastningen og bedre dyrevelferden. En betydelig andel oppgir også at investeringer foretas for å gjøre gården mer attraktiv for neste generasjon eller for å møte nye krav knyttet til miljø, klima eller annet regelverk. Kun 15 prosent oppgir at motivet er å øke produksjonen.

Figur 24 viser de viktigste *hindringene* for å investere i gårdsdrifta. Flest gårdbrukere oppgir lav lønnsomhet i drifta som et viktig hinder, etterfulgt av høye investeringskostnader, egen alder eller helse og uforutsigbare rammebetingelser, som tilskudd, politikk eller regelverk. En betydelig andel oppgir også usikkerhet om framtidig drift eller generasjonsskifte, samt mangel på tid eller arbeidskraft. Færre oppgir vansker med å få finansiering eller lån og liten interesse for å utvide eller endre drifta.

Figur 24. De viktigste hindringene for å investere i bygninger, maskiner eller annet på gården (n=320)

Merk: Gårdbrukerne kunne krysse av for flere alternativer. Figuren viser andelen som har oppgitt de ulike hindringene, presentert i rangert rekkefølge.

Samlet sett peker resultatene på at økonomi og usikkerhet, særlig lav lønnsomhet og uforutsigbare rammebetingelser, er de viktigste barrierene for investeringer, snarere enn vansker med å få finansiering eller mangel på kunnskap eller rådgivning.

4.6. Oppsummering

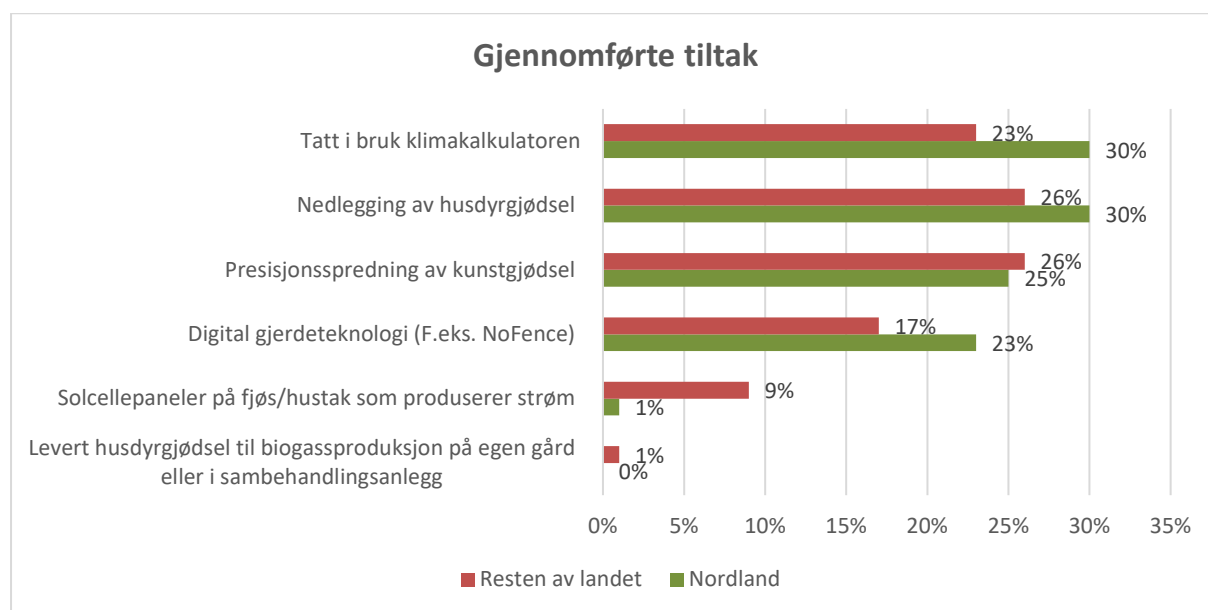
- Over halvparten av gårdbrukerne i Nordland opplever en positiv utvikling i resultatet fra gårdsdrifta de siste fem årene, noe som er høyere enn i resten av landet.
- De økonomiske forventningene framover er mer delte, med en om lag lik fordeling mellom dem som forventer positiv utvikling, negativ utvikling eller ingen endring.
- Det er stor variasjon i både gjennomførte og planlagte investeringer, der yngre gårdbrukere, større gårdsbruk og melkeprodusenter har de mest omfattende investeringsplanene.
- De viktigste motivene for investeringer er å opprettholde drifta, effektivisere og redusere arbeidsbelastningen, snarere enn for å øke produksjonen.
- Lav lønnsomhet, egen alder eller helse og uforutsigbare rammebetingelser framstår som de viktigste hindringene for investeringer.

5. Klima og miljøtiltak

I dette kapitlet ser vi nærmere på gjennomførte og planlagte klima- og miljøtiltak (delkapittel 5.1), samt vurderingskriterier ved gjennomføring av slike tiltak (delkapittel 5.2).

5.1. Gjennomførte og planlagte klima- og miljøtiltak

Figur 25 viser hvor stor andel av gårdbrukerne som har gjennomført ulike typer klima- og miljøtiltak i Nordland og i resten av landet.

Figur 25. Gjennomførte klima- og miljøtiltak blant gårdbrukere i Nordland og resten av landet (n=1482)

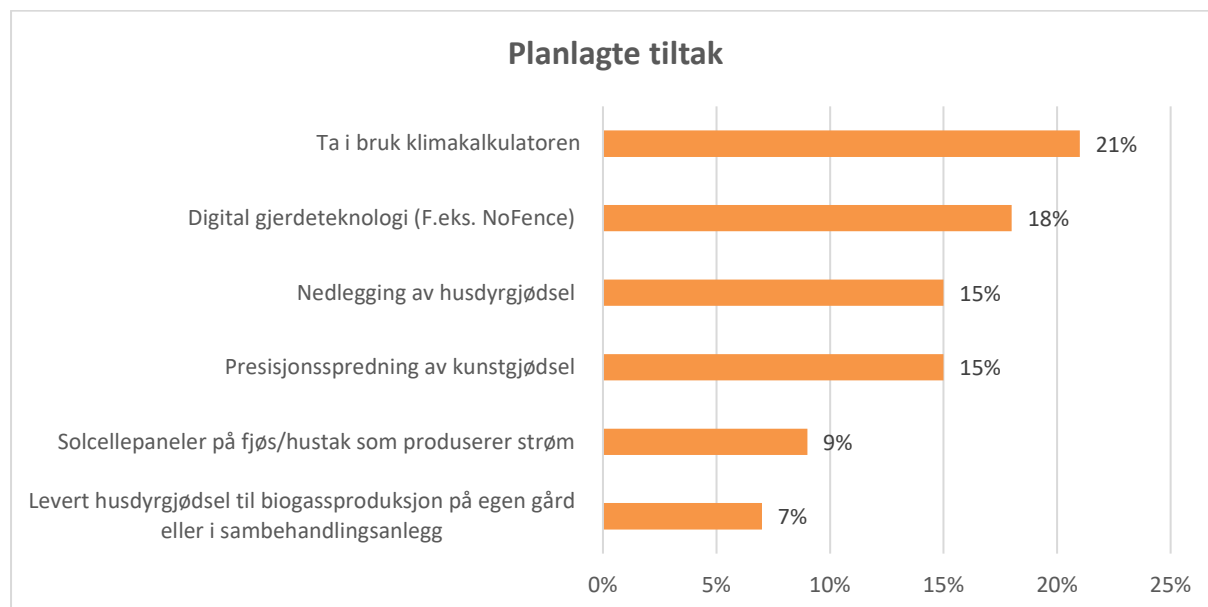
Av et utvalg tiltak viser figuren at 30 prosent av gårdbrukere i Nordland har tatt i bruk klimakalkulatoren, noe som er høyere enn blant gårdbrukere ellers i landet (23 prosent). Det samme gjelder nedlegging av husdyrgjødsel: 30 prosent i Nordland mot 26 prosent ellers i landet. Forskjellene er imidlertid ikke store nok til å være *statistisk signifikante*, og kan skyldes tilfeldigheter.

Videre oppgir en av fire at de har tatt i bruk presisjonsspredning av kunstgjødsel, noe som er på samme nivå som i resten av landet. Nesten like mange har tatt i bruk digital gjerdeteknologi (som for eksempel NoFence)¹. Kun 1 prosent oppgir å ha installert solcellepaneler som produserer strøm på fjøs- eller hustak, mot 9 prosent ellers i landet, og under 1 prosent oppgir å ha levert husdyrgjødsel til biogassproduksjon, enten på egen gård eller i et sambehandlingsanlegg.

¹ Digital gjerdeteknologi er ikke i seg selv et klima- og miljøtiltak, men kan bidra indirekte ved å fremme beitebruk.

Noen av disse forskjellene mellom Nordland og resten av landet skyldes ulik produksjonssammensetning (f.eks. om man har beitedyr eller ikke), mens andre kan forklares med vær- og klimatiske forhold (f.eks. investering i solcellepaneler).

Figur 26 viser at en relativt stor andel *planlegger* å ta i bruk nye klima- og miljøtiltak. Blant annet oppgir rundt en femtedel at de planlegger å ta i bruk klimakalkulatoren, og en tilsvarende andel planlegger å ta i bruk digital gjerdeteknologi. Flere oppgir også planer om tiltak som bedre håndtering av gjødsel, presisjonsspredning og solcelleinstallasjoner, mens færre nevner biogassleveranser.

Figur 26. Planlagte klima- og miljøtiltak blant gårdbrukere i Nordland (n=311)

5.2. Vurderingskriterier ved gjennomføring av klima- og miljøtiltak

Figur 27 viser hva som er viktig ved gjennomføringen av de typer tiltak som ble nevnt i figur 26.

Figur 27. Vurdering av hva som er viktig ved gjennomføring av tiltak. Presentert i rangert rekkefølge (n=319)

Flest gårdbrukere i Nordland vurderer økonomiske støtteordninger som viktigst, etterfulgt av at tiltakene lar seg kombinere med øvrig drift og at de ikke fører til økt arbeidsinnsats. Disse vurderes relativt likt. Videre følger lavere investeringskostnader og tilgang til rådgivere med kunnskap om tiltakene. Muligheten for samarbeid med andre gårdbrukere fremstår som mindre viktig sammenlignet med de øvrige forholdene.

5.3. Oppsummering

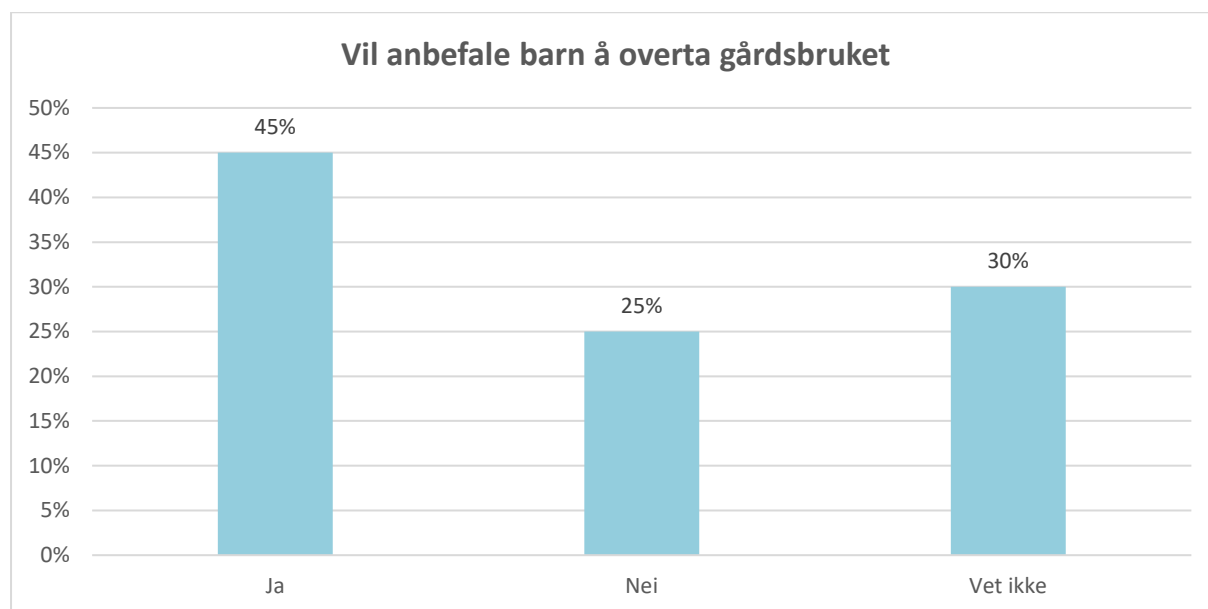
- 30 prosent av gårdbrukerne i Nordland oppgir at de har tatt i bruk klimakalkulatoren, noe som er en høyere andel enn i resten av landet.
- Andre relativt utbredte tiltak er nedlegging av husdyrgjødsel, presisjonsspredning av kunstgjødsel og digital gjerdeteknologi.
- Rundt én av fem planlegger å ta i bruk klimakalkulatoren og digital gjerdeteknologi, mens en noe lavere andel planlegger nedlegging av husdyrgjødsel og presisjonsspredning.
- Ved gjennomføring av tiltak vektlegges særlig økonomiske støtteordninger, god tilpasning til øvrig drift og at tiltakene ikke medfører økt arbeidsinnsats.

6. Rekruttering og framtidsutsikter

I dette kapitlet ser vi nærmere på rekrutteringsutsikter (delkapittel 6.1), vurderinger av gårdens framtidige drift og produksjonsutvikling (delkapittel 6.2), samt spørsmål knyttet til omstilling fra båsfjøs til løsdrift (delkapittel 6.3).

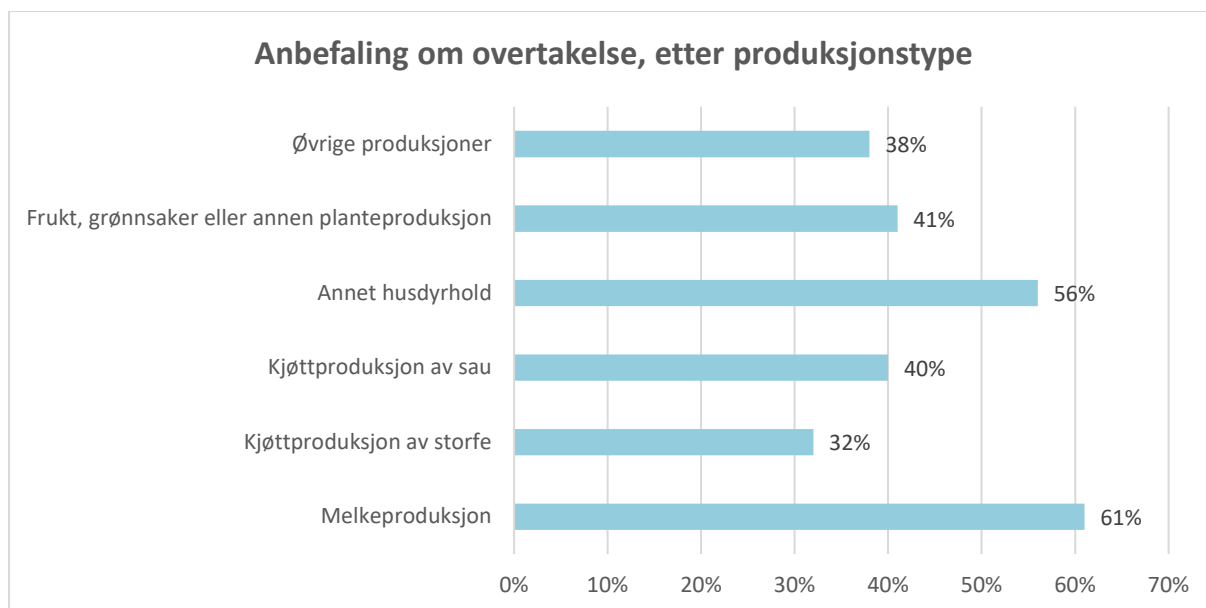
6.1. Rekruttering

Figur 28 viser andelen gårdbrukere som vil anbefale barna å overta gårdsbruket. Samlet oppgir rett i underkant av halvparten av gårdbrukerne med barn at de vil anbefale barna å ta over gårdsbruket. Ytterligere én av fire oppgir at de *ikke* vil anbefale barna å ta over, mens de resterende 30 prosentene vet ikke.

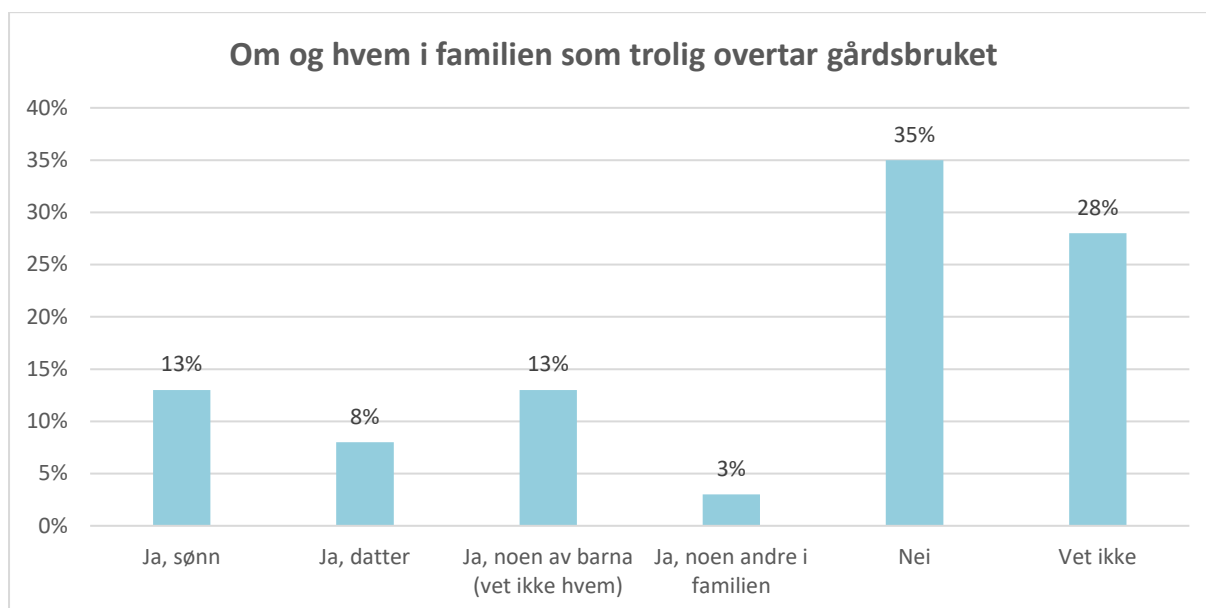
Figur 28. Andel gårdbrukere som vil anbefale barna å overta gårdsbruket, blant gårdbrukere med barn (n=270)

Det er videre en tendens til at gårdbrukere med melkeproduksjon i større grad vil anbefale barna å overta gårdsbruket, mens gårdbrukere med kjøttproduksjon av storfe i minst grad vil anbefale dette (figur 29).

Figur 29. Andelen gårdbrukere som vil anbefale at barna overtar gårdsbruket, etter den viktigste produksjonen på gården (n=266)

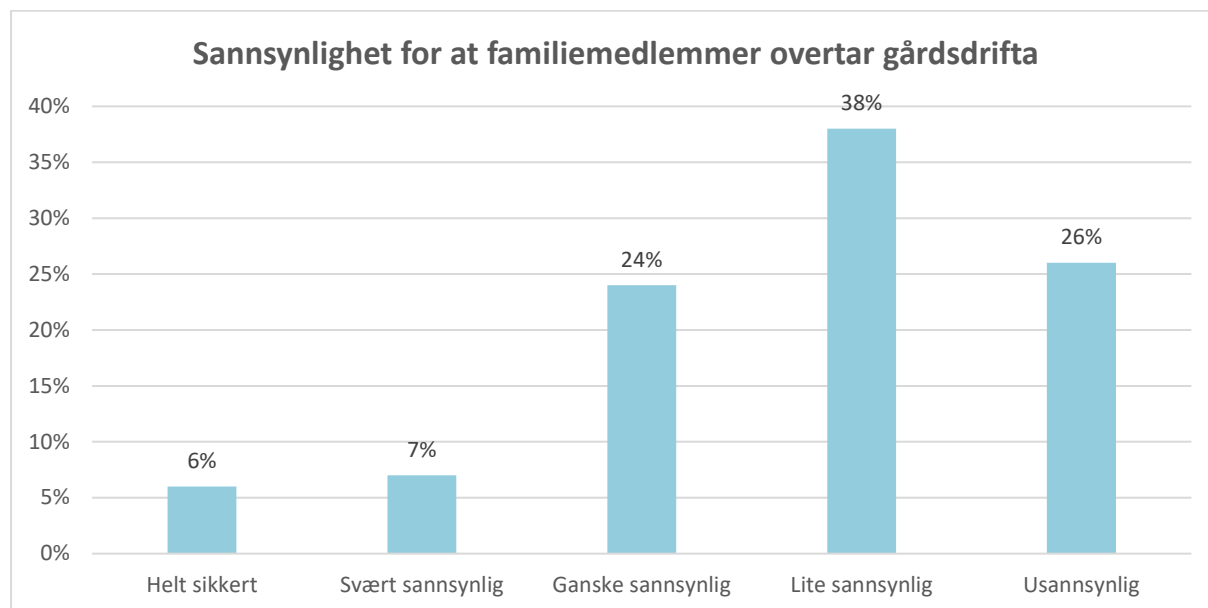
Figur 30 viser om gårdbrukerne tror at noen i familien vil overta bruket etter dem. Totalt oppgir 37 prosent at de tror noen vil ta over, 28 prosent vet ikke, og 35 prosent svarer nei. Blant dem som tror noen vil overta, er det klart flest som peker på egne barn (både sønner og døtre), mens svært få tror at andre i familien vil gjøre det.

Figur 30. Gårdbrukernes vurdering av om og hvem i familien som vil overta gårdsbruket (n=319)

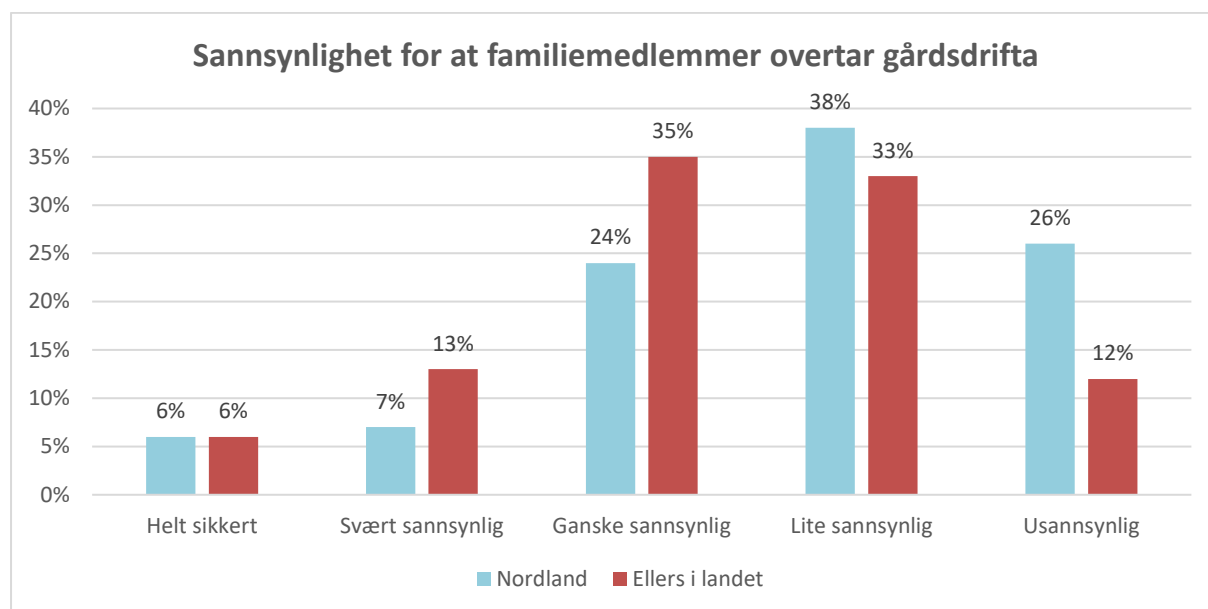
Ofte kan generasjonsskifte innebære stor usikkerhet. Vi ser derfor også på hvordan gårdbrukerne vurderer sannsynligheten for at barn eller andre familiemedlemmer vil ta over gårdsdrifta. Figur 31 viser at 37 prosent vurderer dette som ganske sannsynlig, svært sannsynlig eller helt sikkert, mens resten vurderer det som lite sannsynlig eller usannsynlig. Også her, som ved spørsmål om man vil anbefale barna å ta over, er det

flest melkeprodusenter som vurderer det som sannsynlig at gårdsdrifta blir overtatt av familien.

Figur 31. Sannsynlighet for at barn eller andre familiemedlemmer vil drive gården etter at en selv ikke lenger kan drive den (n=320)

Sammenlignet med gårdbrukere ellers i landet er det i Nordland en noe lavere andel som oppgir at det er ganske eller svært sannsynlig at barn eller andre familiemedlemmer vil overta gårdsdriften. Samtidig oppgir en større andel at dette er lite sannsynlig eller usannsynlig (figur 32).

Figur 32. Sannsynlighet for at barn eller andre familiemedlemmer vil drive gården etter at en selv ikke lenger kan drive den, i Nordland og i resten av landet (n=1506)

Test: Pearsons $\chi^2(4) = 52,89$, $p < 0,001$, $n=1506$.

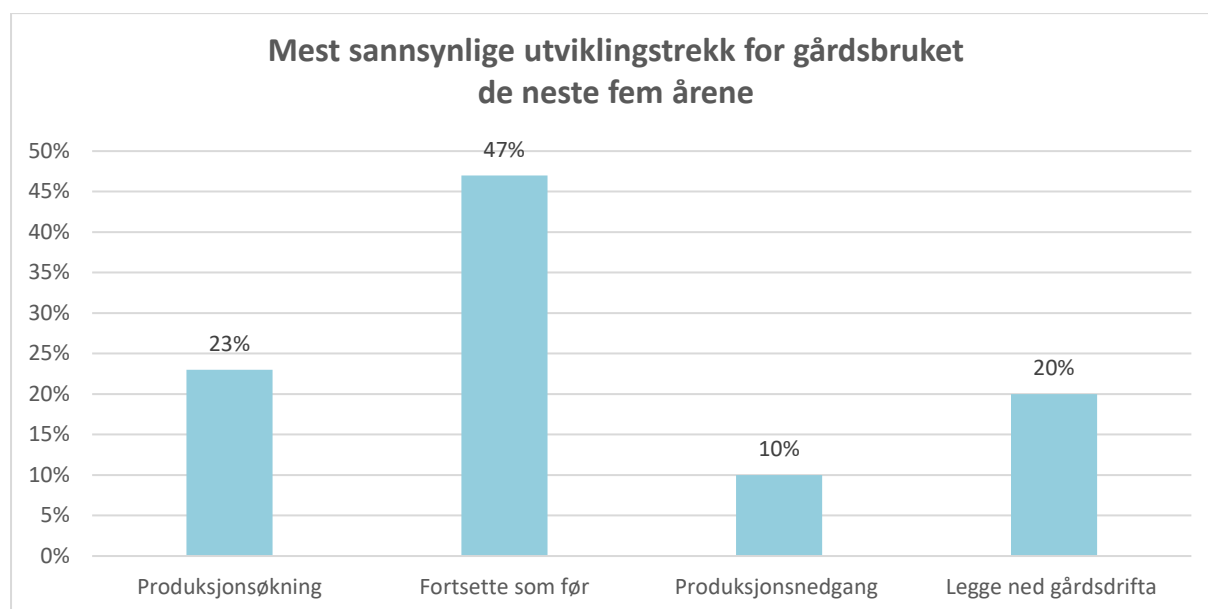
Supplerende analyser tyder på at forskjellene også forekommer når det tas høyde for geografiske forskjeller i produksjonssammensetningen. Dette *kan* tyde på at andre forhold enn produksjonssammensetningen bidrar til lavere forventninger om en familiebasert overtakelse i Nordland. Samtidig er det en del usikkerhet i svarene, særlig blant dem med yngre barn der slike avgjørelser ligger langt fram i tid, noe som medfører at man må tolke svarene med forsiktighet.

At gårdsbruket ikke går videre i familien innebærer likevel ikke nødvendigvis at gårdsdrifta legges ned, noe vi kommer tilbake til i det påfølgende delkapittelet.

6.2. Vurdering av gårdens framtidige drift

Vi skal nå se nærmere på hvilke utviklingstrekk gårdbrukerne vurderer som sannsynlige framover i tid.

Figur 33 viser gårdbrukernes vurdering av det *mest sannsynlige utviklingstrekket* for gårdsbruket de neste fem årene.

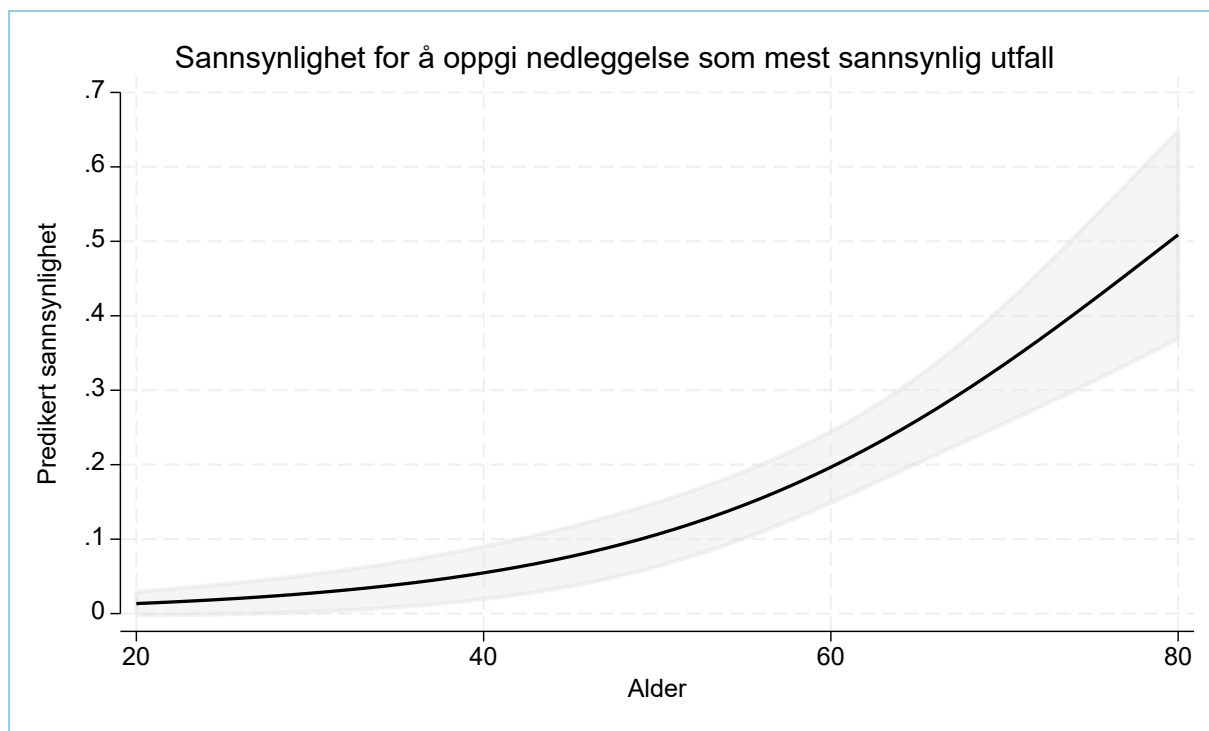

Figur 33. Gårdbrukernes vurderinger av det mest sannsynlige utviklingstrekket for gårdsbruket de neste fem årene (n=320)

I underkant av én av fire vurderer produksjonsøkning som det mest sannsynlige utviklingstrekket, mens nesten halvparten oppgir at de vil fortsette som før. Videre oppgir 10 prosent produksjonsnedgang, og 20 prosent at det mest sannsynlige er at gårdsdrifta legges ned.

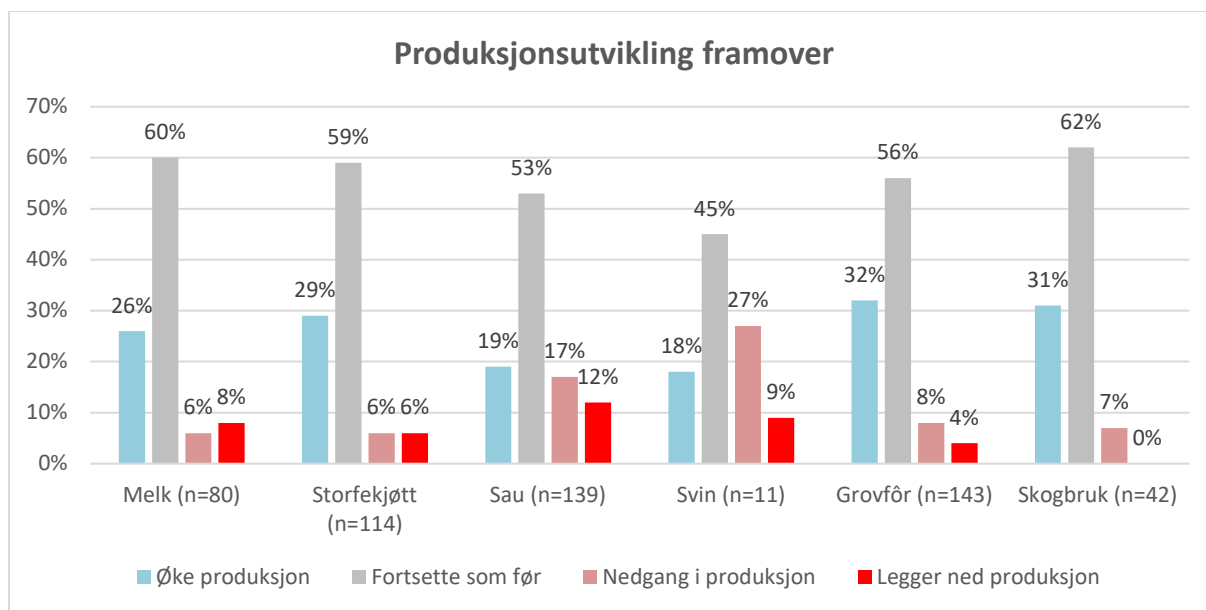
De som oppgir at produksjonsøkning er mest sannsynlig, er i større grad yngre gårdbrukere, særlig under 40 år. Når det gjelder hvem som ser for seg å legge ned gårdsdrifta, finner vi flest blant eldre gårdbrukere, særlig blant dem uten familiemedlemmer som kan overta. I samme kategori finner vi også en høyere andel blant dem som oppgir saueproduksjon som viktigste produksjonen på bruket, sammenlignet med dem som driver melkeproduksjon.

Den sterke sammenhengen mellom alder og nedleggelse illustreres i figur 34, der andelen som oppgir nedleggelse som det mest sannsynlige utfallet øker markant etter 60 år.

Figur 34. Sannsynlighet for å oppgi nedleggelse av gårdsdrifta som det mest sannsynlige utfallet om fem år, etter gårdbrukerens alder (n=316)

Figur 35 viser hvordan gårdbrukerne vurderer produksjonsutviklingen på eget bruk framover innen ulike produksjoner (tidsperioden er ikke spesifisert i spørsmålet). Overordnet er det en gjennomgående tendens at produksjonen holdes på samme nivå. Det er også en viss andel som ser for seg økt produksjon i alle produksjoner, men en noe større andel ser for seg en nedgang i kjøttproduksjonen av sau og svin. For sistnevnte er antallet respondenter likevel lavt, og resultatene må derfor tolkes med forsiktighet.

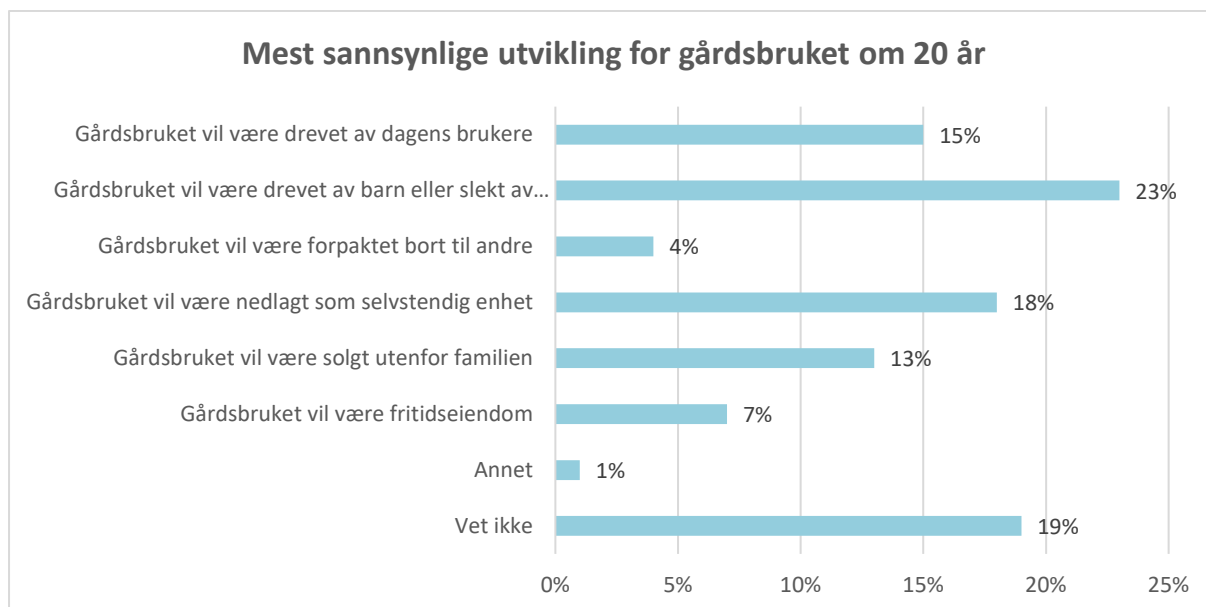

Figur 35. Produksjonsutvikling for ulike produksjoner

Merk: Få respondenter innen enkelte produksjoner medfører usikkerhet i tallene. Figuren må derfor tolkes med forsiktighet.

Setter vi blikket 20 år fram i tid, viser vurderingene av det mest sannsynlige utviklingstrekket (figur 36) at nesten fire av ti tror at gårdsbruket fortsatt vil bli drevet av dagens brukere eller av deres barn eller øvrig slekt. I tillegg ser 13 prosent for seg at gårdsbruket vil være solgt utenfor familien.

En mindre andel for seg nedleggelse å bruke gårdsbruket som fritidseiendom eller å forpakte bort jorda til andre. Det er likevel betydelig usikkerhet knyttet til utviklingen der nesten én av fem svarer «vet ikke».

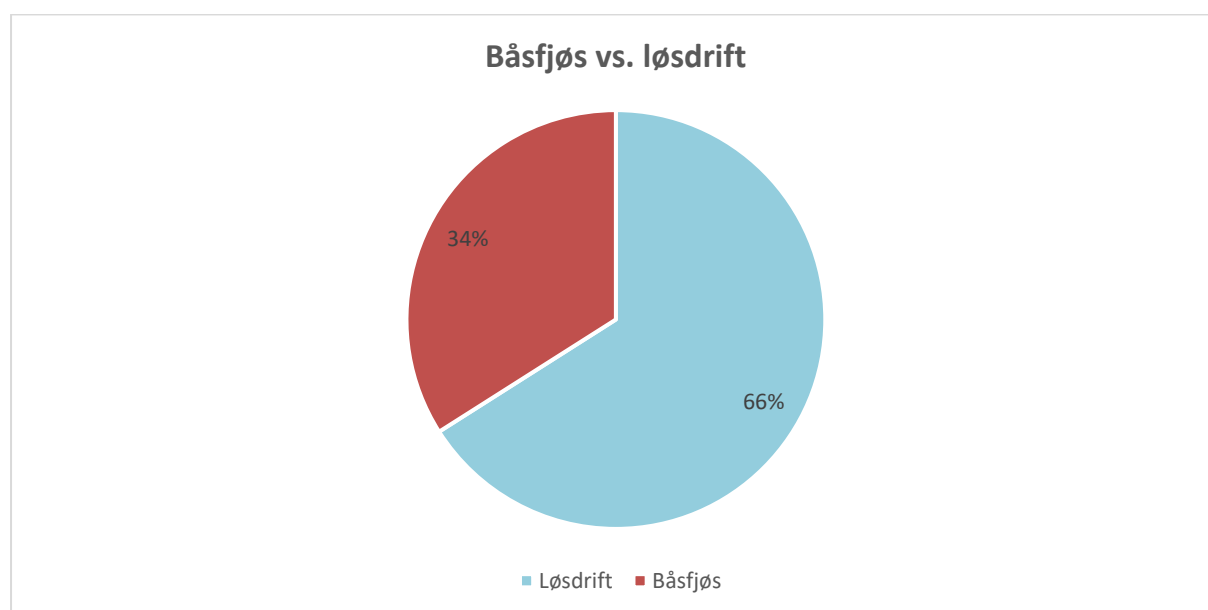
Figur 36. Gårdsbrukernes vurdering av det mest sannsynlige utfallet for gårdsbruket om 20 år (n=314)

Når de ulike figurene spriker noe i andelene som ser for seg videre drift og andre utfall, som nedleggelse, gjenspeiler dette forskjeller i spørsmålenes tidshorisont og usikkerhet knyttet til rekruttering, særlig når beslutningene ligger langt fram i tid.

6.3. Omstilling fra båsfjøs til løsdrift

Løsdriftskravet innebærer at melk- og storfeproduksjon skal foregå i løsdriftsfjøs fra 1. januar 2034. Melkeprodusenter som i dag driver i båsfjøs må dermed legge om til løsdrift innen denne fristen for å kunne fortsette driften.

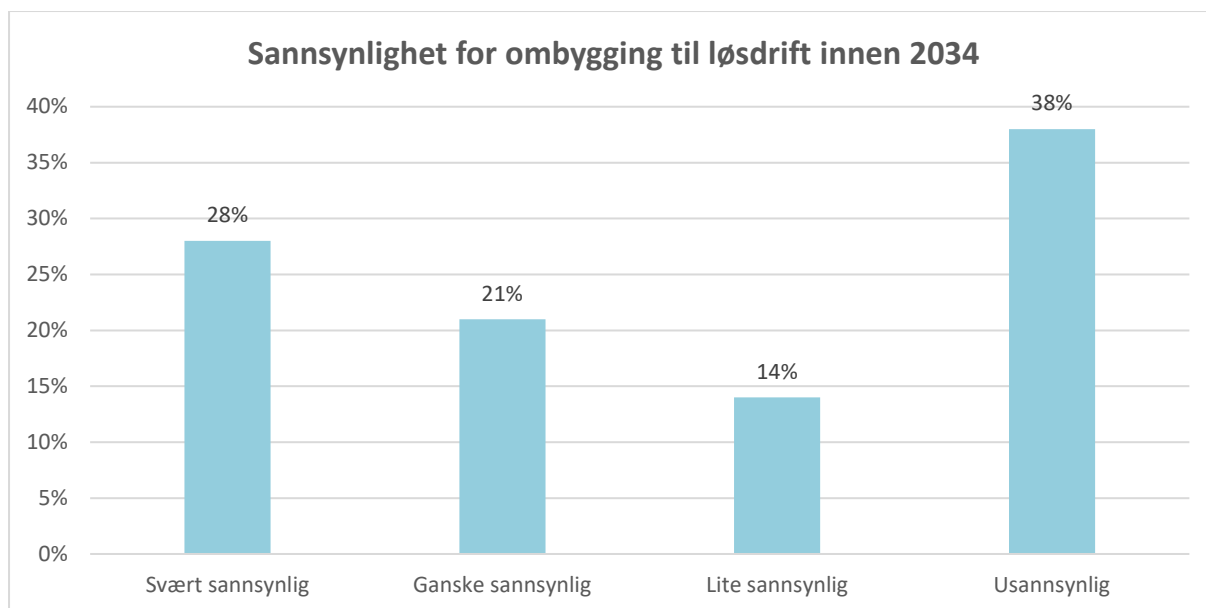
I Trendundersøkelsen i Nordland oppgir 66 prosent at de driver melkeproduksjon i løsdrift, mens 34 prosent driver i båsfjøs. Siden tallene er basert på melkeprodusenter og kun på 82 melkebruk, kan fordelingen avvike noe fra den faktiske fordelingen i Nordland, selv om det er grunn til å tro at resultatene fanger opp hovedmønsteret.

Figur 37. Andel gårdbrukere som driver melkeproduksjon i båsfjøs og løsdrift (n = 82)

Merk: Det relativt lave antallet melkeprodusenter medfører noe usikkerhet i tallene.

Et sentralt spørsmål er hva produsenter som fortsatt driver med melkeproduksjon i båsfjøs tenker om framtiden og om de anser det som sannsynlig å bygge om til løsdrift før 2034. Figur 38 viser hvor sannsynlig de 29 melkeprodusentene fra Nordland vurderer det som at de vil bygge om til løsdrift innenfor denne fristen.

Figur 38. Sannsynlighet for å bygge om til løsdrift innen 2034 blant melkeprodusenter som i dag driver i båsfjøs (n = 29)

Merk: Kun 29 gårdbrukere i utvalget driver melkeproduksjon i båsfjøs, noe som medfører relativt stor usikkerhet i tallene. Resultatene gir likevel en indikasjon på hvordan disse produsentene vurderer framtiden, men bør tolkes med forsiktighet.

Nesten halvparten (49 prosent) av gårdbrukerne i undersøkelsen som i dag driver i båsfjøs, anser det som ganske eller svært sannsynlig at de vil bygge om til løsdrift innen 2034. Den resterende halvparten anser det som enten lite sannsynlig (14 prosent) eller usannsynlig (38 prosent). Dette tyder på en delt framtidsvurdering, der omtrent halvparten planlegger omstilling, mens den andre halvparten ser det som lite aktuelt.

Tabell 3 viser hva som kjennetegner gårdbrukere som vurderer ombygging til løsdrift som sannsynlig, kontra de som vurderer dette som lite sannsynlig.

Tabell 3. Kjennetegn ved gårdbrukere som vurderer ombygging til løsdrift som sannsynlig, kontra de som vurderer dette som lite sannsynlig (n = 29).

	Gårdbrukere som anser ombygging som sannsynlig	Gårdbrukere som anser ombygging som lite sannsynlig	p-verdi
Gjennomsnittsalder	53.4	58.2	0.282
Tror at familiemedlemmer vil ta over (% som svarer ja)	73 %	6 %	0.000
Trives godt som gårdbruker (% enig)	100 %	75 %	0.038
Tilfredshet med inntekten fra gårdsdriften (1=svært utilfreds, 10=svært tilfreds)	6.1	5.1	0.207
Tilfredshet med det landbruksfaglige miljøet der man bor (1=svært utilfreds, 10=svært tilfreds)	6.9	5.1	0.036

Merk: Ganske og svært sannsynlig er her slått sammen til «sannsynlig», mens lite sannsynlig og usannsynlig er slått sammen til «lite sannsynlig». Signifikanstester er basert på bivariate logistiske regresjonsanalyser.

Gårdbrukere som vurderer ombygging til løsdrift som lite sannsynlig eller usannsynlig har noe høyere gjennomsnittsalder (selv om forskjellene ikke er statistisk signifikante)

og langt færre forventer at noen i familien vil overta gårdsbruket, sammenlignet med dem som vurderer ombygging som ganske eller svært sannsynlig. Blant dem som anser ombygging som lite sannsynlig eller usannsynlig, er det også færre som oppgir at de trives godt i gårdbrukeryrket. De rapporterer også noe lavere tilfredshet med inntekten fra gårdsdriften (selv om forskjellene ikke er statistisk signifikante) og er i mindre grad fornøyde med det landbruksfaglige miljøet der de bor, sammenlignet med dem som anser ombygging som sannsynlig.

Selv om forskjellene er basert på et lite utvalg av gårdbrukere, indikerer de at særlig manglende utsikter til rekruttering kan være et viktig element i hvorfor noen ikke bygger om. Samtidig kan det tyde på at også andre forhold, som det landbruksfaglige miljøet, har en viss betydning. For å få bedre innsikt er det imidlertid behov for ytterligere kvalitative intervjuer med gårdbrukere i fylket som ikke har bygget om.

6.4. Oppsummering

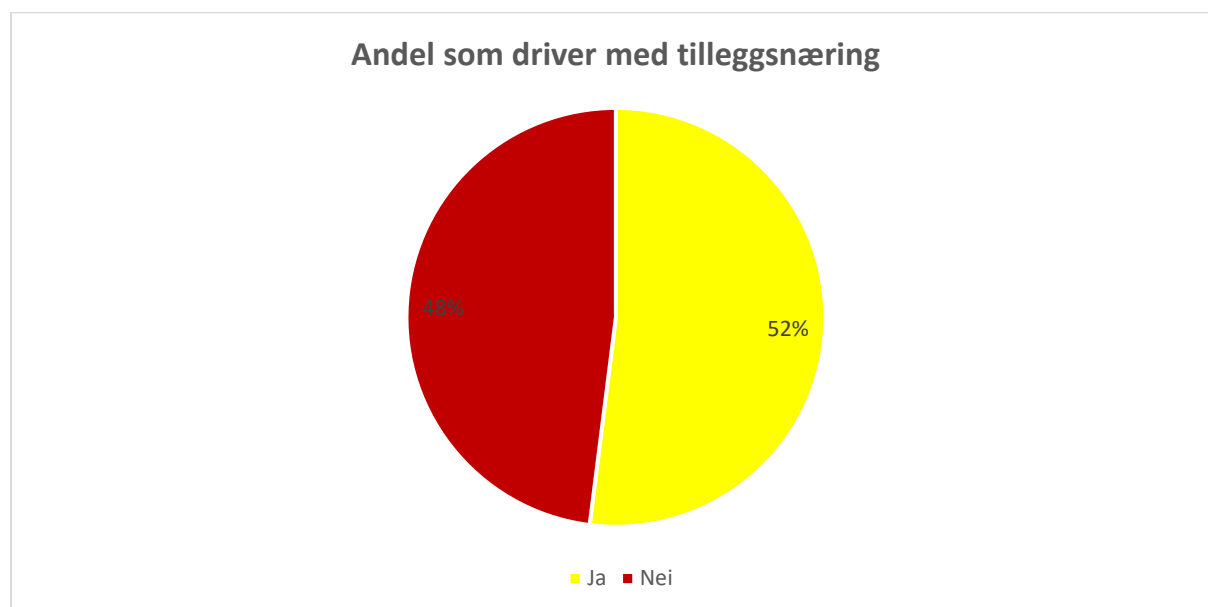
- Rett under halvparten (45 prosent) av gårdbrukerne i Nordland vil anbefale barna å overta gårdsbruket, mens én av fire ikke vil, og 30 prosent er usikre.
- 37 prosent tror at noen i familien vil overta gården etter en selv, 35 prosent tror det ikke, og 28 prosent er usikre.
- 20 år fram i tid tror rundt 40 prosent at gårdsbruket fortsatt vil bli drevet av dagens brukere eller av barn eller annen slekt.
- 34 prosent av gårdbrukerne i Nordland som har besvart Trendundersøkelsen driver i dag melkeproduksjon i båsfjøs. Blant disse 29 gårdbrukerne vurderer rundt halvparten (49 prosent) ombygging til løsdrift som ganske eller svært sannsynlig, mens de resterende anser dette som lite sannsynlig eller usannsynlig.

7. Tilleggsnæringer

I dette kapitlet vil vi se nærmere på gårdsbruk som har en annen næringsvirksomhet basert på gårdens ressurser. Mer spesifikt vil vi se på typen tilleggsnæringer (delkapittel 7.1), økonomisk omfang (delkapittel 7.2) og framtidsplaner for tilleggsnæringer (delkapittel 7.3).

7.1. Type tilleggsnæringer

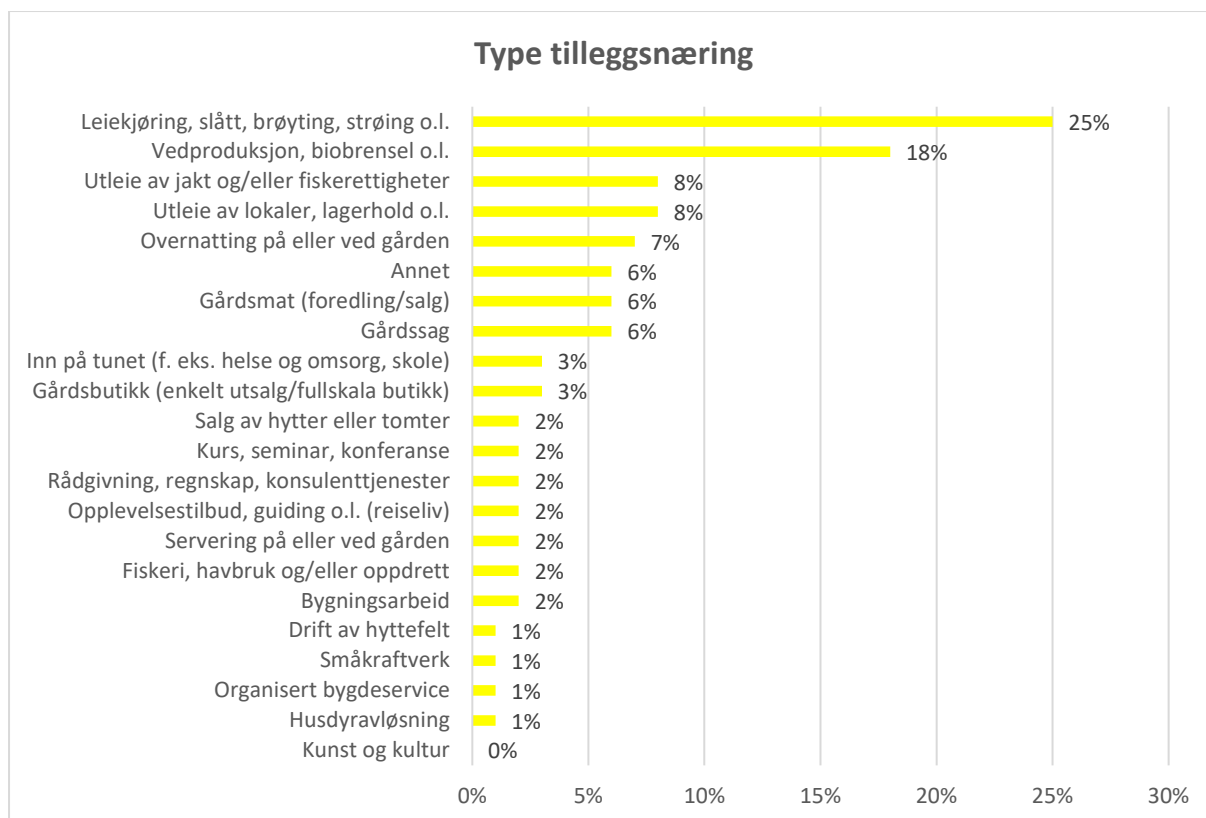
I overkant av halvparten av gårdbrukerne i Nordland oppgir at de driver med annen næringsvirksomhet basert på gårdens ressurser (figur 39). Dette inkluderer alle typer tilleggsnæringer, inkludert leiekjøring og brøyting, og er på omtrent samme nivå som resten av landet.

Figur 39. Andel gårdbrukere som oppgir at de driver med annen næringsvirksomhet basert på gårdens ressurser (n=320)

Figur 40 viser hvilken type tilleggsnæringer gårdbrukerne oppgir at de holder på med. Et klart flertall oppgir at de holder på med leiekjøring, slått, brøyting eller lignende, etterfulgt av vedproduksjon, biobrensel og lignende. Videre følger utleie av jakt- og fiskerettigheter, samt utleie av lokaler eller lagerhold.

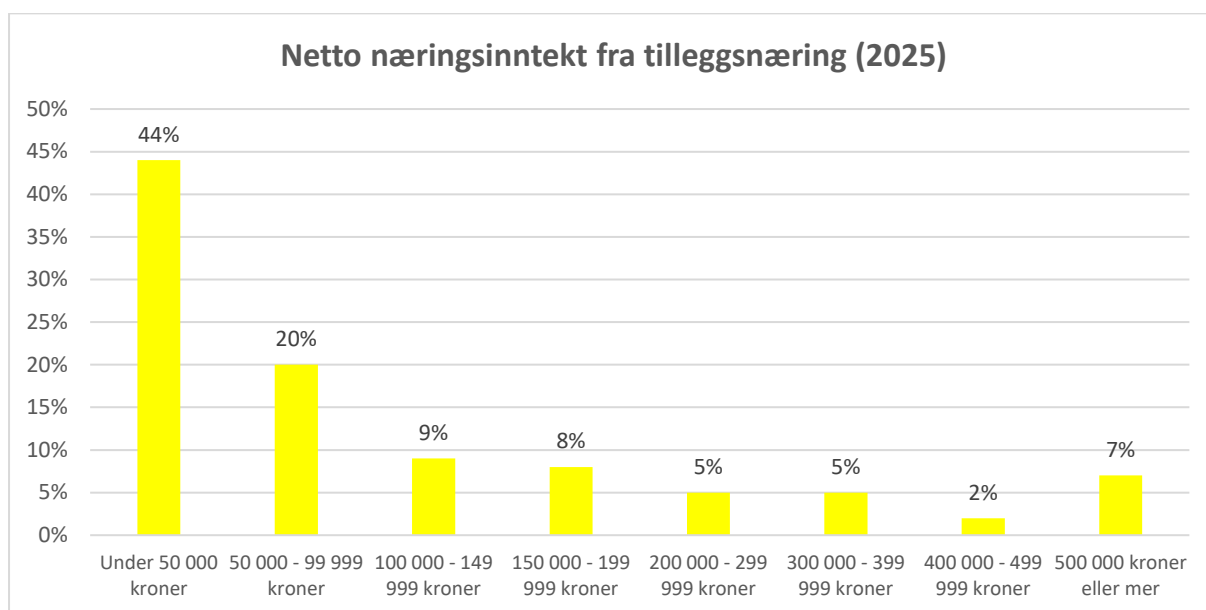
En mindre andel holder også på med ulike former for mat og salg, eller reiseliv og opplevelser. Mer spesifikt oppgir syv prosent at de har overnatting på eller ved gården, mens en tilsvarende andel oppgir at de holder på med gårdsmat (foredling/salg). Inn på tunet, gårdsbutikk, kurs, seminarer og konsulenttenester samt opplevelsestilbud er ytterligere eksempler som enkelte oppgir som tilleggsnæring.

Figur 40. Typer tilleggsnæringer blant gårdbrukere i Nordland (andel av alle, n=320)

7.2. Økonomisk omfang

Figur 41 viser hvor stor netto næringsinntekt fra tilleggsnæringen var i 2025.

Figur 41. Netto næringsinntekt fra tilleggsnæringer i 2025 (n=152)

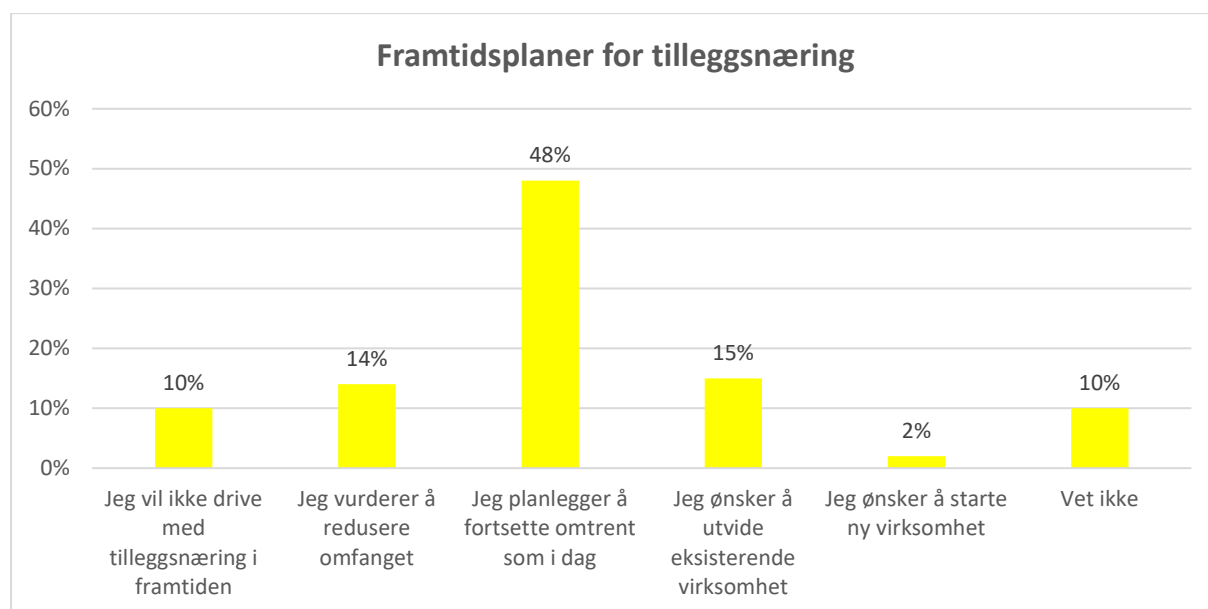
Overordnet viser figuren at omfanget for mange er relativt lavt: I overkant av seks av ti som driver med tilleggsnæring oppgir at netto næringsinntekt fra denne var under

100 000 kroner i 2025. Samtidig oppgir 14 prosent en netto næringsinntekt på over 300 000 kroner. Selv om denne typen inntekt generelt kan framstå som lav, utgjør den i mange tilfeller et svært viktig supplement til gårdsdrifta og husholdningsinntekten, som kommer i tillegg til den tradisjonelle inntekten fra gårdsdrifta.

Høyere netto næringsinntekt finnes i flere typer tilleggsnæringer, blant annet innen reiseliv og opplevelser, samt leiekjøring, slått, brøyting og vedproduksjon. Her oppgir flere gårdbrukere netto næringsinntekter på over 500 000 kroner. Det er imidlertid ikke mulig å skille mellom hvilke tilleggsnæringer disse inntektene kommer fra i datagrunnlaget, og i mange tilfeller kan de også komme fra flere ulike tilleggsnæringer.

7.3. Framtidsplaner for tilleggsnæringer

Figur 42 viser framtidsplaner for tilleggsnæringene blant gårdbrukere som oppgir at de driver med tilleggsnæring.

Figur 42. Framtidsplaner for tilleggsnæring blant gårdbrukere med tilleggsnæring (n=152)

Rundt halvparten planlegger å fortsette på omtrent samme nivå som i dag, mens 15 prosent ønsker å utvide den eksisterende virksomheten. En tilsvarende andel ser for seg å redusere omfanget, mens rundt én av ti oppgir at de ikke vil drive med tilleggsnæring i framtiden.

Det er ingen klare mønstre i hvilke typer tilleggsnæringer som planlegger å øke eller redusere aktiviteten, og tendensen er at dette er ganske likt fordelt på ulike næringer.

7.4. Oppsummering

- Rundt halvparten av gårdbrukerne i Nordland driver med tilleggsnæringer, på nivå med resten av landet, der leiekjøring, brøyting og vedproduksjon er mest utbredt.
- Andre tilleggsnæringer som jakt- og fiskerettigheter, utleie, reiseliv, gårdsmat og tjenester forekommer, men i mindre omfang.
- For de fleste er inntektene fra tilleggsnæringer relativt lave (under 100 000 kroner), men en mindre andel (7 prosent) rapporterer netto næringsinntekter på over 500 000 kroner.
- De fleste planlegger å fortsette med tilleggsnæringer på dagens nivå, med omtrent like mange som ønsker å øke aktiviteten som å redusere den.

8. Beredskap

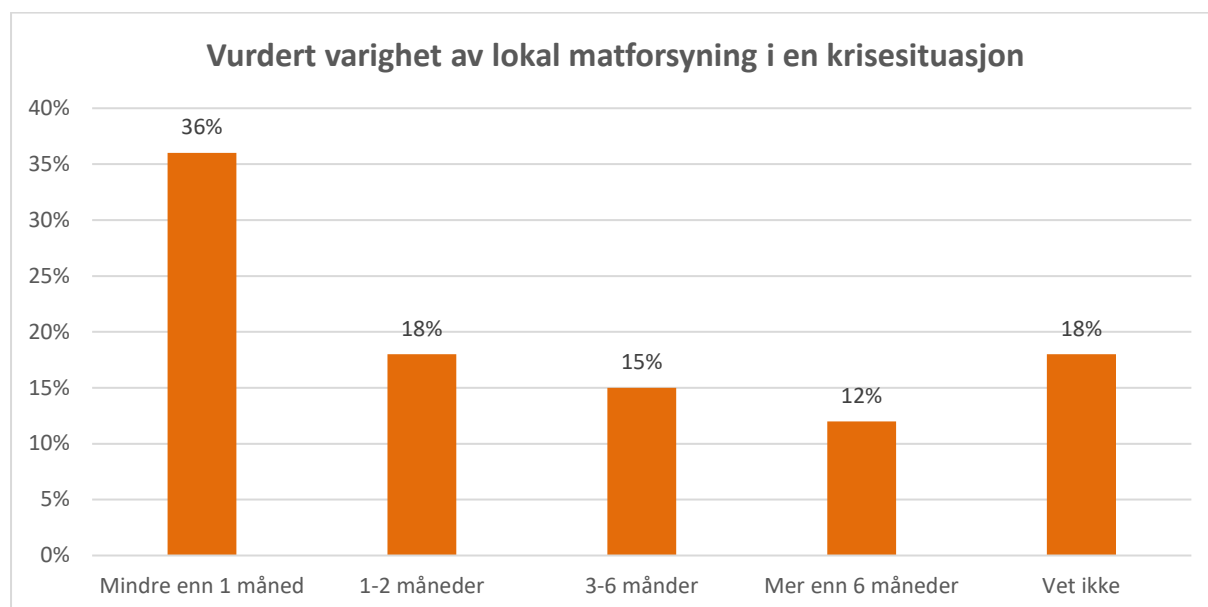
I dette kapitlet ser vi nærmere på et nytt spørsmål i Trendundersøkelsen i Nordland, knyttet til beredskap og lokal matsikkerhet. Spørsmålet belyser hvordan gårdbrukere selv vurderer hvor lenge lokal matforsyning kan opprettholdes i en krisesituasjon uten tilgang til eksterne innsatsfaktorer.

8.1. Forsyning av innbyggere ved en krisesituasjon

Gårdbrukerne fikk følgende spørsmål i undersøkelsen:

«Hvor lenge tror du gårdbrukere i ditt nærområde (kommune eller region) kunne forsynt innbyggerne med nødvendig mat i en krisesituasjon der tilførsel av innsatsfaktorer utenfra stopper (for eksempel diesel, gjødsel, fôr og reservedeler)?»

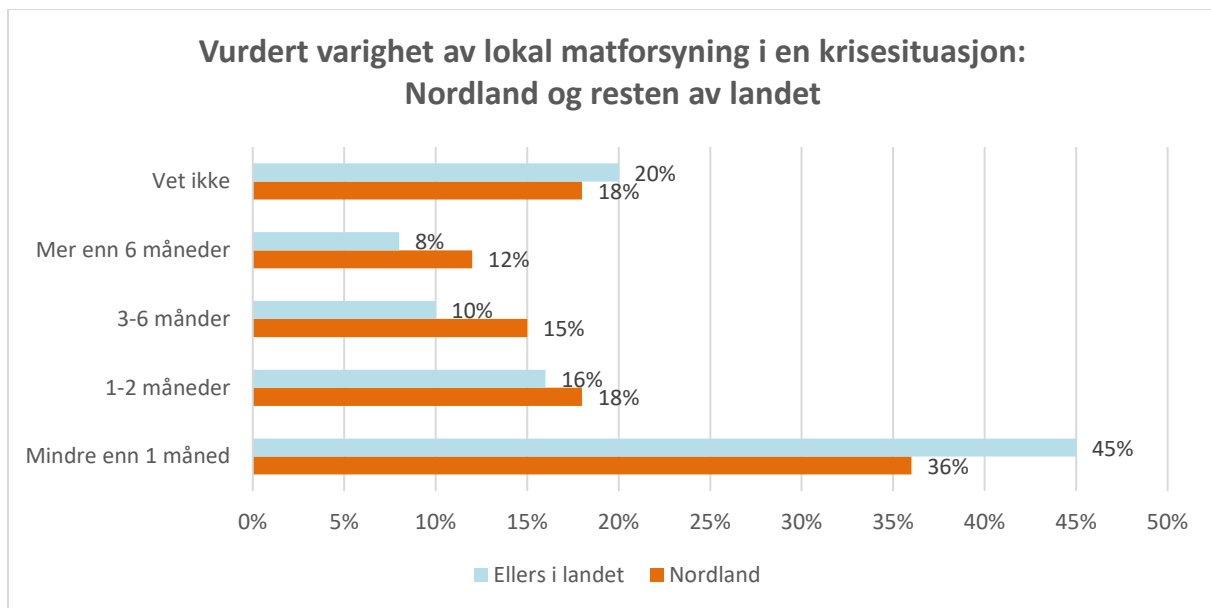
Resultatene er presentert i figur 43.

Figur 43. Gårdbrukernes vurdering av varigheten av lokal matforsyning i en krisesituasjon (n=318)

I overkant av en tredel av gårdbrukerne tror at gårdbrukere i nærområdet kunne forsynt innbyggerne i mindre enn én måned i en krisesituasjon der tilførselen av innsatsfaktorer stopper. Ytterligere en tredel tror at forsyningen kunne ha vart imellom én og seks måneder. I overkant av en av ti anslår at lokalbefolkningen kunne blitt forsynt i mer enn seks måneder, mens 18 prosent svarer at de ikke vet.

Figur 44 viser at gårdbrukere fra Nordland tror at gårdbrukere i nærområdet kunne opprettholde varigheten av lokal matforsyning noe lengre enn hva gårdbrukere ellers i landet tenker om kapasiteten i eget nærområde. Mens 45 prosent av gårdbrukerne i Nordland tror at gårdbrukere i nærområdet kunne opprettholdt matforsyningen i mer enn en måned, er denne andelen 34 prosent i resten av landet.

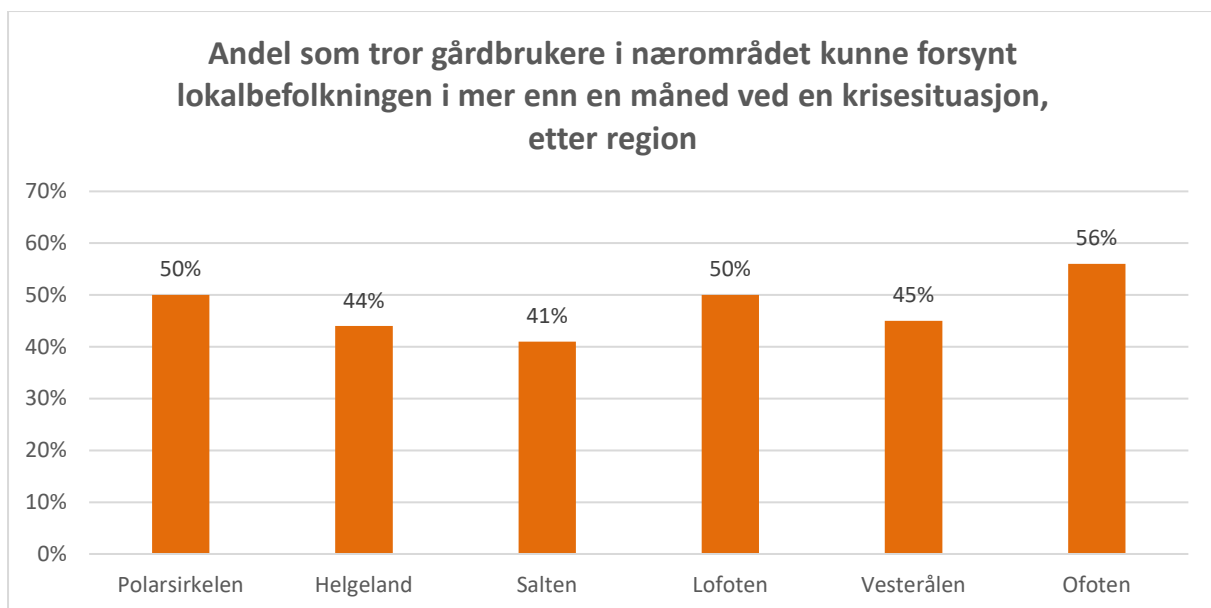

Figur 44. Gårdbrukernes vurdering av varigheten av lokal matforsyning i en krisesituasjon. Nordland og resten av landet (n=1500)

Test: Pearsons $\chi^2(4) = 14,43$, $p < 0,01$, $n = 1500$.

Flere årsaker kan ligge bak disse forskjellene, blant annet forskjeller i produksjonssammensetting, bosettingsmønster og folketall, som vi ikke har mulighet til å gå nærmere inn på her.

Figur 45 illustrerer at det ikke er noen klare systematiske regionale forskjeller i Nordland når det gjelder andelen gårdbrukere som tror at gårdbrukere i nærområdet kunne forsynt lokalbefolkningen i mer enn en måned ved en krisesituasjon. Selv om det er noen mindre variasjoner mellom de ulike regionene, er disse små og ikke statistisk signifikante.

Figur 45. Regionale forskjeller i gårdbrukernes vurderinger av varigheten av lokal matforsyning i en krisesituasjon (n=318)

Det er viktig å merke seg at dette er gårdbrukernes egne vurderinger og ikke et mål på c. Svarene kan påvirkes av lokalkunnskap, erfaringer, oppfatninger av risiko og sårbarhet, samt hvordan spørsmålet tolkes (f.eks. hva man legger i «lokalbefolkning»). Likevel kan resultatene gi et utgangspunkt for videre diskusjoner om hvordan beredskapsutfordringer forstås og håndteres lokalt.

8.2. Oppsummering

- I overkant av en tredel av gårdbrukerne tror at gårdbrukere i nærområdet kunne forsynt innbyggerne i mindre enn én måned i en krisesituasjon der tilførselen av innsatsfaktorer stopper.
- I overkant av en av ti anslår at lokalbefolkningen kunne blitt forsynt i mer enn seks måneder, mens 18 prosent svarer at de ikke vet.
- Gårdbrukere fra Nordland tror jevnt over at gårdbrukere i nærområdet kunne forsynt innbyggerne lenger enn hva gårdbrukere i resten av landet tenker om samme sak.
- Dette er gårdbrukernes egne vurderinger og ikke et mål på hvor lenge matforsyningen faktisk kan opprettholdes i en krisesituasjon.

9. Konklusjon

Denne rapporten presenterer resultater fra spørreundersøkelsen «Trender i norsk landbruk 2026», basert på svar fra 329 gårdbrukere i Nordland.

Samlet sett viser resultatene en næring der mange opplever høy trivsel og sterk tilknytning til yrket, samtidig som det er usikkerhet knyttet til rekruttering, generasjonsskifte og videre drift. Likevel forventer mange at gårdsbruket vil være i drift også på lengre sikt, enten av dagens brukere eller av neste generasjon.

Mange rapporterer om en positiv økonomisk utvikling de siste fem årene, selv om tilfredsheten med inntekten fortsatt er relativt lav. Særlig melkeprodusentene skiller seg ut med en positiv økonomisk utvikling, mens bildet er mer variert i andre produksjoner. Investeringsaktiviteten varierer betydelig, og beslutningene ser ut til å påvirkes av både økonomi, livssituasjon og usikkerhet i rammebetingelsene.

Når det gjelder kunnskapsinnhenting, spiller både nabobønder og rådgivere en viktig rolle, med noe variasjon mellom aldersgrupper. Samtidig tyder resultatene på at landbruksforvaltningen oppleves som tilgjengelig ved behov.

Innen klima- og miljøtiltak har en del gårdbrukere tatt i bruk tiltak som nedlegging av husdyrgjødsel og presisjonsspredning, og flere vurderer slike tiltak framover. Valg av tiltak påvirkes særlig av økonomiske støtteordninger, tilpasning til drifta og arbeidsbelastning.

Funnene peker samlet på flere områder som kan være relevante i videre oppfølging. For eksempel vurderer en relativt høy andel av de som i dag driver i båsfjøs det som lite sannsynlig eller usannsynlig at de vil bygge om til løsdrift innen 2034. Dette kan indikere behov for tiltak som kan bidra til å senke terskelen for slike investeringer, selv om noe av dette også tilsynelatende henger sammen med manglende utsikter til videre rekruttering. Videre viser resultatene at økonomiske støtteordninger er en viktig motivasjonsfaktor for å ta i bruk klima- og miljøtiltak. Dette kan indikere et behov for å se nærmere på hvordan slike virkemidler kan utformes og brukes. I tillegg er det mange som opplever det som krevende å skaffe avløsere når de skal ha fri, og resultatene kan peke i retning av behov for tiltak knyttet til rekruttering av avløsere.

Referanser

- Stræte, E.P., Logstein, B., Melås, A., Mittenzwei, K., Winsvold, A., & Zahl-Thanem, A. (2024). Rekruttering av avløysere til jordbruket . R-1/24, ISSN 2704-0208.
- Zahl-Thanem, A. & Melås, A. (2024). Trender i norsk landbruk 2024 – Dokumentasjonsrapport med frekvenser. Ruralis, R-6/24.

FORMÅL

RURALIS - Institutt for rural- og regionalforskning skal gjennom fremragende samfunnsvitenskapelig forskning og forskningsbasert utviklingsarbeid gi kunnskap og idéer for allmenheten, privat næringsliv, offentlig virksomhet og FoU-sektoren, og gjennom det bidra til å skape sosiokulturell, økonomisk og økologisk bærekraftig utvikling i og mellom bygd og by.

RURALIS skal være et nasjonalt senter for å utvikle og ta vare på en teoretisk og metodisk grunnleggende forskningskompetanse i flerfaglige bygdestudier, og fungere som et godt synlig knutepunkt for internasjonal ruralsosiologi.

Trondheim (hovedkontor):
Universitetssenteret Dragvoll
N-7491 Trondheim
73 82 01 60

Oslo:
Pilestredet 17
N-0164 Oslo
73 82 01 60

post@ruralis.no
ruralis.no